

JAARVERSLAG 2015

L'AVANT

Nr. 205 a

10. November 1918

Stafettenblatt

n. 5 15-4-16

Dieu et Patrie

La famille ardennaise.

A nos chers compatriotes.

Nous voici à la veille d'une grande et belle fête chrétienne, fête de famille. Le temps actuel ne permet pas de faire festins et réjouissances. Malgré cela, il est encore un réjouissement qu'il ne faut pas oublier, celle de l'âme. Puisqu'en ce jour de fêtes nous ne pourrions parler, jeir la table sainte, à la table de notre divin sauveur qui est le chef de la grande famille chrétienne. Le même qui le père de famille réunit autour de lui à certains jours de l'année, ses enfants dispersés par les circonstances de la vie, ainsi Jésus-Christ veut nous réunir autour de lui afin de parler plus intimement au cœur de chacun d'entre nous.

C'est l'année du devoir; ne refusons pas de remplir le nôtre. N'avez vous pas éprouvé en lisant les journaux un malaise devant ces peuples neutres qui ne savent pas ce qu'ils veulent, toutes les voix les appellent de toutes parts, celle de la justice, de l'idéal et de l'intégrité. Et ils résistent... Vous, fils de la catholique Belgique, vous ne restez pas neutres en présence de l'appel de notre divin sauveur; vous êtes de bons et sages peuples.

En ce jour, toutes nos familles seront unies à nous par la prière; transportez-vous en esprit dans votre petite église paroissiale. Et vous y verrez vos parents, vos sœurs, vos épouses, vos enfants s'agenouillant devant le banc de communion, implorant Dieu pour qu'il vous protège. Les communions des pays envahis qui n'ont pu aller au champ de bataille, se réunissent et ne manqueraient pas d'attirer les bénédictions sur vous et vos familles. Quel bon hautain rôle ont joué de dire à vos parents: "Le jour de l'année 1918, un même temps que vous accomplissez aussi je communiais en la sainte eucharistie physique avec des autres, nos âmes de moins et nous nous rapprochions."

à cette heure que je réunis ses enfants. Et le souvenir de vos parents ardennais.

A. S.

UPLA in actie

Collegagroep Verhuizen

Nieuws van de Groote Oorlog

Vele kleintjes: helpende hand bij crowdfunding

Armee

ung durchzu-
ann sie nur
n und Beam-
hülffreich Hand
schwer werden
zu arbeiten, die
en haben, aber
unserem Volk.
onen in dieser
land der Anar-
usliefern. Helft
durch furchtlose
a jeder auf sei-
er Ablösung ge-
der: Ebert.

ers im Amte
Wie wir hören,
neuen Regierung
weitere Ernäh-
g der Demobili-

elistaaten
chluss an die ge-
der Theresien-
nsten Unruhen,
der Republik

Abend hat sich
provisorische
inen Aufruf an
(TB.)
der Herzog von
von dem Mi-
ick, in dem er
auf den Thron
die Erlaubnis,
eig zu bleiben;
Schloss Blan-

Volg ons via uw favoriete kanaal

-
- www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be

 - facebook.com/vlaamse.erfgoedbibliotheek

 - twitter.com/erfgoedbib

 - vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/nieuwsbrieven

 - vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/webfeeds

Kent u onze online diensten al?

-
	collectiewijzer.be	Collectiewijzer Erfgoedbibliotheeken
	flandrica.be	Flandrica.be. Erfgoedbibliotheeken online
	hetdagelijksboek.be	Het dagelijks boek. 17de-eeuwse lectuur anders bekeken
	krantencatalogus.be	Abraham. Catalogus van Belgische kranten
	stcv.be	STCV. De bibliografie van het handgedrukte boek in Vlaanderen
	velekleintjes.be	Vele kleintjes. Helpende hand bij crowdfunding in de culturele sector

INHOUDSOPGAVE

Van woorden naar daden	5
Onze organisatie	7
I. AANSPREEKPUNT	9
Overlegplatform voor erfgoedbibliotheken	11
Nieuws- en informatievoorziening	13
Vertegenwoordiging	15
En ook...	16
II. COLLECTIEBELEID	19
Traject collectieplan	20
Waardering van erfgoedcollecties	22
Memory of the World: Belgische pers WO I	23
En ook...	25
III. BEHOUD EN BEHEER	27
UPLA	29
Collegagroep Verhuizen	32
En ook...	33
IV. DUURZAAM DIGITAAL	35
Nieuws van de Grote Oorlog	37
DBNL	39
Onderzoek Deponering digitale publicaties	41
Taaluniecommissie Digitaal erfgoed	43
En ook...	44
V. BIBLIOGRAFISCHE ONTSLUITING	45
STCV	47
Abraham	49
Valorisatie bibliografische databanken	50
En ook...	52
VI. CULTURELE ONTSLUITING	53
Flandrica.be	54
Boekensteun	56
Toolbox Crowdfunding	57
Tentoonstellingsproject	58

VII. EXPERTISENETWERK	61
Praktijkgemeenschappen	63
Expertisedeling	65
Adviesverlening	67
VIII. ORGANISATIE	68
Goed bestuur	69
Personeels- en welzijnsbeleid	71
Denktraject	74
Diversiteit en duurzaamheid	76
Met dank aan	77
BIJLAGE	81
Doelstellingen 2013-2018	83

ONZE MISSIE

“De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is het ankerpunt voor de volledige erfgoedgemeenschap rond geschreven, gedrukte en digitale collecties, bewaard in erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Ze is een kwaliteitsvolle netwerkorganisatie en kennismakelaar, die de erfgoedbibliotheeksector versterkt vanuit een constructieve en projectmatige samenwerking met haar partners. Samen ontwikkelen ze een collectiebeleid rond Flandrica, zetten ze in op de duurzame zorg voor erfgoed en verhogen ze de toegang tot en de zichtbaarheid van deze collecties.

Via transparante en open communicatie deelt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de zo verworven expertise en instrumenten met de ruimere bibliotheeksector. Zo draagt ze bij aan de kritische maatschappelijke reflectie en ondersteunt ze de brede erfgoedgemeenschap bij het waarderen en doorgeven van het bibliotheekerfgoed.”

VAN WOORDEN NAAR DADEN

2015 was een jaar waarin een resultaatgerichte Vlaamse Erfgoedbibliotheek opnieuw kon uitpakken met enkele sterke realisaties. Zo was er de lancering van het grootschalige digitaliseringsproject Nieuws van de Grote Oorlog, de productie van een toolbox over crowdfunding, de oprichting van de collegagroep Verhuizen, en de presentatie en doorstart van het onderzoek naar de digitale deponering van flandrica. Maar het afgelopen jaar was er evengoed een van reflectie.

De Vlaamse overheid wil in 2016 een nieuw cultureel-erfgoeddecreet laten goedkeuren, en kabinet en administratie vroegen aan alle deelsectoren om hun visie op de toekomst. Wij pleitten in ons antwoord – opnieuw – voor de financiële ondersteuning van individuele erfgoedbibliotheken.

Sterke bibliotheken zijn nodig: zo denkt ook het publiek erover. De VVBAD en Memori 2015 deden in 2015 onderzoek naar het imago van bibliotheken en archieven. Een verrassende conclusie was dat maar liefst 92% van de bevroegden vond dat bibliotheken belangrijke bewaarplaatsen zijn van ons cultureel erfgoed. Maar die rol kunnen ze enkel vervullen als ze hun basistaken naar behoren kunnen uitvoeren. Dat vraagt bijvoorbeeld ook voldoende goed opgeleid personeel en een performante infrastructuur voor digitale en fysieke collecties.

In het toekomstbeeld dat we uitschreven is er ook een duidelijk mandaat (met passende financiering) voor de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. De belangrijkste conclusie van het denktraject dat we in 2015 met onze partnerbibliotheken zijn gestart is dat onze vzw momenteel te veel initiatieven op te veel verschillende domeinen coördineert. En dat ze dit doet met veel te weinig middelen. Daardoor dreigt versnippering, wat onze dienstverlening niet ten goede komt.

We weten nog niet of de overheid onze toekomstvisie voor de sector deelt. Maar Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz gaf ons alvast goede hoop. Hij sprak de verzamelde erfgoedbibliotheken eind november toe op ons overlegplatform. De minister stelde vast dat de sector de laatste jaren een aanzienlijke evolutie heeft gekend, zichtbaarder is geworden en zelfbewuster. De ondersteuning die de Vlaamse Gemeenschap met het huidige decreet aan erfgoedbibliotheken biedt, vindt hij te beperkt. Als de middelen voorhanden zijn, wil de minister dat er in het toekomstig cultuurbeleid meer aandacht komt voor erfgoedbibliotheken.

We hopen dat de minister in 2016 zijn woorden omzet in daden. Zodat erfgoedbibliotheken in het nieuwe cultureel-erfgoeddecreet eindelijk een gelijkwaardige plaats krijgen naast de musea en de archieven.

Eva Wuyts, coördinator Vlaamse Erfgoedbibliotheek

ONZE ORGANISATIE

Wie zijn we?

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een netwerk van erfgoedbibliotheeken dat eind 2008 is opgericht door zes partnerorganisaties. Deze bibliotheken bewaren samen bijna de helft van het bibliotheekerfgoed in Vlaanderen.

Wat doen we?

Via projecten en onderzoek ontwikkelen we expertise rond de bewaring, ontsluiting en digitalisering van bewaarcollecties van bibliotheken. We doen dat vooral door samenwerkingsprojecten tussen onze partnerbibliotheeken. De resultaten vertalen we in documenten en tools waarmee andere bibliotheken hun voordeel kunnen doen. De Vlaamse overheid wil namelijk dat onze samenwerking ten goede komt aan de hele sector van de Vlaamse erfgoedbibliotheeken.

De historische documenten in onze erfgoedbibliotheeken stellen mensen in staat om kennis te vergaren over ons verleden of om plezier te beleven aan verhalen uit vervlogen tijden. Daarom proberen we ook het publiek bewust te maken van het rijke bibliotheekerfgoed dat in Vlaanderen en Brussel aanwezig is.

I. AANSPREEKPUNT

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is hét aanspreekpunt voor de erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel.

We nemen deel aan relevante fora, organiseren sectoroverleg en verspreiden nieuws en informatie.

OVERLEGPLATFORM VOOR ERFGOEDBIBLIOTHEKEN

- 2.2 – Sectoroverleg*
- 2.3 – Sectorinformatie

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek organiseert samen met de VVBAD jaarlijks het Overlegplatform voor Erfgoedbibliotheeken. Via deze bijeenkomst houden we voeling met wat er leeft binnen onze cultureel-erfgoedgemeenschap. Het overlegplatform is een open vergadering die kan worden bijgewoond door alle medewerkers van erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel.

Overlegplatform 2015

Het jaarlijkse Overlegplatform is ondertussen een vaste traditie geworden. Voor de zesde editie, op 24 november, waren we een hele dag te gast bij de Openbare Bibliotheek Brugge. 71 medewerkers van zeer uiteenlopende instellingen en organisaties schreven zich in voor dit sectorevenement.

Plaatsbezoek

Vóór het Overlegplatform organiseerde de Openbare Bibliotheek Brugge een rondleiding achter de schermen in hoofdbibliotheek De Biekorf. Daarnaast konden deelnemers kiezen voor een bezoek aan de tentoonstelling 'Westflandrica' in het Provinciaal Hof.

Presentaties

Het programma was gevarieerd. In de voormiddag lieten we Maaike Maeyaert (Steunpunt Vrijwilligerswerk Provincie West-Vlaanderen) aan het woord over vrijwilligerswerk. Daarna getuigden Ina Verrept (Erfgoedcel Brugge), Marlene Daelman (Begeleidingscentrum Spermalie) en Gert Van Kerkhoven (Gemeente Bornem) over hun ervaringen met de bibliotheek van Spermalie Brugge en de bibliotheek van de abdij van Bornem.

Na de lunch ging de dag verder in het Stadhuis van Brugge. Jeroen Walterus en Bart De Nil (FARO) gaven een inleiding op het schrijven van een collectiebeleidsplan. Onder de noemer 'Tot uw dienst' presenteerden medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek kort een aantal initiatieven die relevant zijn voor de bredere sector: de nominatie van de Belgische pers uit 1914-1918 voor het UNESCO Memory of the World-register, een reeks verbeteringen aan de databanken STCV en Abraham, het beleidsontwikkelingstraject voor de Conceptnota Cultureel Erfgoed, de oprichting van belangenbehartiger OCE (Overleg Cultureel Erfgoed), het onderzoek naar de duurzame bewaring van digitale publicaties uit Vlaanderen en het internationale tentoonstellingsproject 'Oude boeken, nieuwe media' (werktitel).

Beleidstoelichting door de minister

Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz sloot het platform af met een toelichting op zijn beleid rond erfgoedbibliotheeken. De minister stelde vast dat de sector de laatste jaren een aanzienlijke evolutie heeft

* Per initiatief verwijzen we naar de doelstellingen waar ze toe bijdragen. Zie de bijlage op pagina 83 voor details.

gekend, zichtbaarder is geworden en zelfbewuster. Als de middelen voorhanden zijn, moeten erfgoedbibliotheken in het toekomstig cultuurbeleid volgens hem meer aandacht krijgen. Minister Gatz:

Ik ben me ervan bewust dat de ondersteuning die de Vlaamse Gemeenschap aan de sector van de erfgoedbibliotheken biedt in het huidige decreet te beperkt is. Ik wil in een beleid voor de toekomst een antwoord bieden op de vraag naar een meer volwaardige ondersteuning van deze sector.

NIEUWS- EN INFORMATIEVOORZIENING

- 2.2 – Sectorinformatie
- 7.2 – Instrumenten publiekswerking

We houden de sector op de hoogte van onze activiteiten en van de professionele actualiteit via onze website en flankerende kanalen, zoals sociale media en onze nieuwsbrief. De website dient ook als platform voor kennisborging.

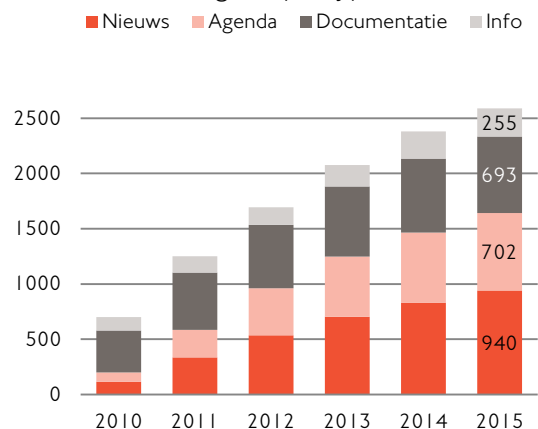
Website

In 2015 publiceerden we op onze organisatie-website 176 nieuws- en agendaberichten. De circa tweehonderdvijftig bestaande informatiepagina's hielden we up-to-date en breidden we lichtjes uit.

Het documentatieluik van de website vulden we aan met 25 titels. In totaal zijn er nu 693 bibliografische referenties te vinden naar boeken, brochures, artikelen, rapporten, presentaties en websites die relevant zijn voor medewerkers van erfgoedbibliotheken. Daarbij voorzien we altijd samenvattingen en zo veel mogelijk links en downloads.

Het aantal bezoeken aan onze website ligt in dezelfde lijn als voorgaande jaren, maar het aantal bekeken pagina's per bezoek daalt wel. Dat komt onder meer doordat er elk jaar minder tijd is om nieuwe pagina's toe te voegen. Maar we blijven informatievoorziening aan de sector belangrijk vinden. Daarom is onze staf in 2015 begonnen met een denkoefening over een efficiëntere, effectievere aanpak hiervoor. We gaan onze

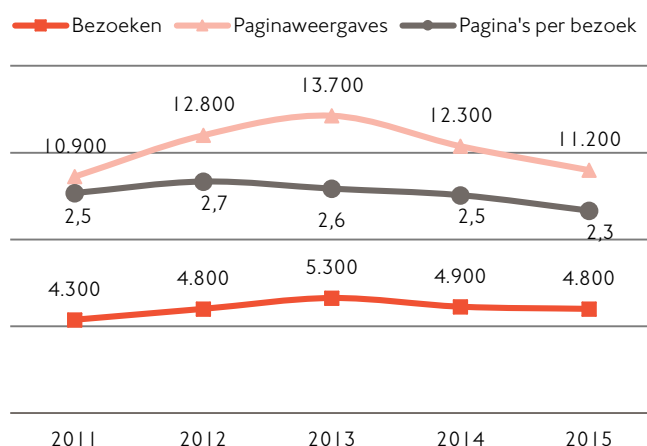
Website: Pagina's per type

doelgroepen duidelijker aflijnen en onderzoeken via welke kanalen we ze het beste kunnen bereiken. Ook de manier waarop we sociale media gebruiken nemen we daarin mee.

→ vlaamse-erfgoedbibliotheek.be

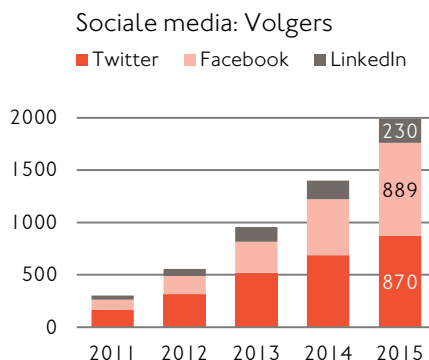
Website: Gemiddeld bezoek per maand

Sociale netwerken

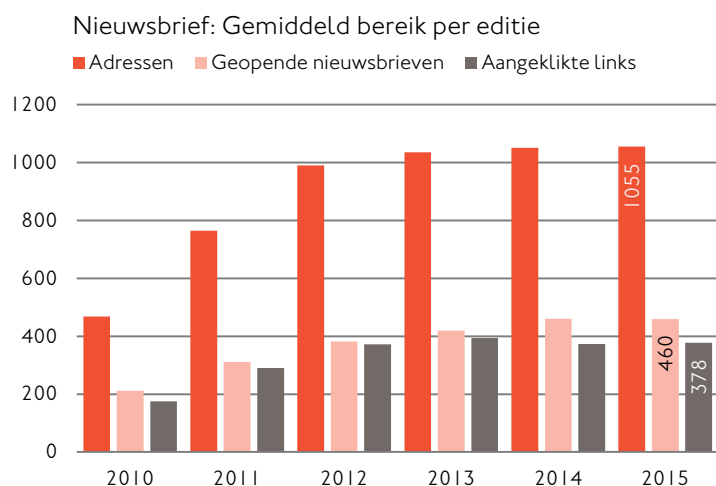
Sociale netwerken zetten we in als extra kanalen voor onze nieuws- en agendaberichten. Die verschijnen daar automatisch na publicatie op onze website. Het aantal volgers van onze organisatie op Twitter, Facebook en LinkedIn steeg in het afgelopen jaar met 42%, tot net geen tweeduizend (zie grafiek).

- facebook.com/vlaamse.erfgoedbibliotheek
- twitter.com/erfgoedbib
- linkedin.com/company/vlaamse-erfgoedbibliotheek

Nieuwsbrief

Via een elektronische nieuwsbrief brengen we de actualiteiten op onze website en onze dienstverlening extra onder de aandacht. In 2015 brachten we zes edities uit. Alle 58 edities sinds 2010 zijn terug te vinden op onze website.

Geïnteresseerden kunnen zich via de organisatiewebsite abonneren op de nieuwsbrief. De verzendlijst heeft zich in de afgelopen jaren gestabiliseerd op iets meer dan duizend geadresseerden en ook de interesse blijft stabiel: tenminste 44% deed in 2015 de nieuwsbrief open en onze lezers klikten per editie gemiddeld 378 keer door naar een pagina op de website.

- vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/nieuwsbrieven

VEB Updates

Eind 2015 startten we een nieuw initiatief om onze directe stakeholders beter te informeren. Via een 'VEB Update' informeren we de leden van onze raad van bestuur en de algemene vergadering over belangrijke mijlpalen binnen projecten en initiatieven. De updates zijn bewust heel kort en *to-the-point*.

VERTEGENWOORDIGING

→ 2.1 – Sectorvertegenwoordiging

BoekenOverleg

Het BoekenOverleg is een structureel overlegorgaan voor alle partijen die zich bezig houden met het boek, literatuur en lezen. Doel van het platform is een overkoepelend langetermijnbeleid dat steunt op gemeenschappelijke belangen.

Namens de Vlaamse Erfgoedbibliotheek neemt voorzitter Pierre Delsaerd of coördinator Eva Wuyts deel aan de vergaderingen van de kerngroep van het BoekenOverleg. We vertegenwoordigen er niet alleen de sector van de erfgoedbibliotheek, maar ook de cluster 'Erfgoed van Boek en Letteren'. Een belangrijk dossier in 2015 was de geregementeerde boekenprijs. Sam Capiou presenteerde op het overleg het onderzoek naar een depot voor digitale publicaties (zie ook pagina 41).

Overleg Cultureel Erfgoed

Op 26 maart werd in Gent een formele belangenbehartiger voor de cultureel-erfgoedsector opgericht: vzw Overleg Cultureel Erfgoed, kortweg OCE. Met deze vzw krijgt de cultureel-erfgoedsector een representatieve spreekbuis, die opkomt voor de gezamenlijke belangen in de sector. In het platform werken alle deelsectoren collegiaal en solidair samen. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek vertegenwoordigt er het veld van de erfgoedbibliotheek. Eva Wuyts is bestuurslid en sinds september 2015 penningmeester.

OCE deed een aanvraag tot erkenning en subsidiëring bij het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, maar de Vlaamse regering besloot de vzw niet te financieren. Toch gaat OCE door. In september 2015 heeft de organisatie zich voorgesteld aan een delegatie van de commissie Cultuur van het Vlaamse Parlement. In oktober bracht OCE standpunten naar buiten over het Topstukkendecreet en uitte de organisatie haar bezorgdheid over de gang van zaken bij de overdracht van de provinciale bevoegdheden.

OCE overlegt regelmatig met de deelnemers aan het Cultureel-erfgoedoverleg. Dat is de open overlegstructuur van organisaties en instellingen die sinds 2009 een overkoepelende rol speelt binnen de cultureel-erfgoedsector, onafhankelijk van de steunpunten voor cultureel erfgoed en lokaal cultuurbeleid.

Commissie DBNL

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek zetelt samen met de Nederlandse Taalunie en de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek in de Commissie DBNL. Deze commissie staat de komende jaren in voor de beleidsontwikkeling en -opvolging van de Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren (zie ook vanaf pagina 39).

EN OOK...

Lidmaatschappen

- 2.1 – Sectorvertegenwoordiging
- 2.3 – Sectorinformatie

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is lid van de Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis en van twee internationale bibliotheekorganisaties:

- Het *Consortium of European Research Libraries* (CERL) is een netwerk van meer dan vijftig wetenschappelijke bibliotheken en ruim 120 groepen van bibliotheken. CERL wil het behoud, de ontsluiting en het gebruik van het gedrukte Europese erfgoed bevorderen.
- De *Ligue des Bibliothèques Européennes de Recherche* (LIBER) is een netwerk van wetenschappelijke bibliotheken. Ruim vierhonderd instellingen uit vijfenveertig landen binnen en buiten Europa maken deel uit van deze internationale belangenbehartigingsorganisatie.

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek wordt in deze organisaties vertegenwoordigd door Eva Wuyts, voorzitter Pierre Delsaerdts of secretaris-penningmeester An Renard. Pierre Delsaerdts zetelt bovendien in de *Board of Directors* van CERL.

Doordat we lid zijn van deze organisaties en deelnemen aan hun activiteiten, kunnen we (internationale) expertise over oude drukken en wetenschappelijk bibliotheekwerk naar Vlaanderen halen en onze kennis delen in een breder netwerk.

In oktober 2015 waren we samen met de Universiteit Antwerpen ook partner in de organisatie van de *Annual Meeting* van CERL in Antwerpen, en het daaraan gekoppelde seminarie rond bibliotheekgeschiedenis. We zorgden voor communicatie, logistieke ondersteuning, de financiering van een koffiepauze en de organisatie van een workshop (zie ook op pagina 48). Eva Wuyts stelde bij die gelegenheid de Vlaamse Erfgoedbibliotheek voor aan het coördinerend comité van CERL.

Deelname aan evenementen

- 2.1 – Sectorvertegenwoordiging

Onze personeels- en bestuursleden namen in 2014 deel aan uiteenlopende evenementen in de bibliotheek- en erfgoedsector, zoals:

Persconferentie Gastlandschap Frankfurter Buchmesse

Mireaus Lectures in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Opening van de tentoonstelling Zeven Zeeën in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience

Jaarvergadering van de Werkgroep Boekgeschiedenis

Lezing van Hélène Jannière bij de lancering van de gedigitaliseerde Belgische architectuurtijdschriften

Uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren

Stuurgroep imago-onderzoek VVBAD

→ 2.1 – Sectorvertegenwoordiging

In 2015 voerde de VVBAD in opdracht van de Vlaamse overheid en in samenwerking met Memori (een onderzoeksgroep van Thomas More Mechelen) een onderzoek uit naar het imago van bibliotheken en archieven. Voor de erfgoedbibliotheken nam Eva Wuyts deel aan de stuurgroep van het onderzoek. De resultaten werden gepresenteerd op de studiedag 'Focus op het imago van bibliotheek en archief'.

Een belangrijke conclusie uit het eindrapport is dat de overgrote meerderheid van de ondervraagden de maatschappelijke relevantie van bibliotheken en archieven onderschrijft. Hun rol moet uiteraard evolueren. Ze moeten de vinger aan de pols houden van de voortschrijdende digitalisering van de informatievoorziening en daarin een uitmuntend aanbod uitbouwen. Daarnaast moeten ze blijvend aandacht hebben voor heden én verleden. Opvallend is dat de stelling 'Bibliotheken zijn belangrijke bewaarplaatsen van ons cultureel erfgoed' met 92% de tweede hoogste score haalde bij de respondenten. Het onderzoek polste ook naar de mening van het publiek over erfgoedbibliotheken, maar het aantal respondenten lag te laag om daarover betrouwbare uitspraken te doen.

II. COLLECTIEBELEID

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek werkt aan de afstemming van het collectiebeleid van onze partnerbibliotheeken.

In een begeleidingstraject stelt elk van onze partnerbibliotheeken een eigen collectieplan op. We ondersteunen erfgoedbibliotheeken bij het in kaart brengen van hun collecties.

TRAJECT COLLECTIEPLAN

- 3.1 – Expertise collectiebeleid
- 3.2 – Afstemming collectiebeleid

In de periode 2013-2014 maakte elk van de zes partnerbibliotheken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek werk van een collectieplan. Ze deden dit via een collegagroep onder leiding van FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. We ronden het traject af in 2015.

Methodiek

Onze partnerbibliotheken volgden zes stappen die leiden tot een gefundeerd collectieplan voor hun erfgoedcollectie:

1. Bepalen van de context, het doel en het bereik van het collectieplan
2. Beschrijving van de collectie
3. Huidig collectievormingsprofiel
4. Gebruik, gebruikers, gebruiksfuncties van de collecties
5. Prioriteiten van het collectiebeleid
6. Samenwerking

Twee medewerkers van elke bibliotheek namen deel aan het traject. Bij elke bijeenkomst gingen we uitgebreid in op één stap. Daarna was er telkens een aantal maanden tijd om die stap verder uit te werken binnen de eigen instelling. Op de volgende vergadering presenteerden we dan de resultaten aan elkaar en wisselden we ervaringen uit. Jeroen Walterus (FARO), David Coppoolse en Eva Wuyts begeleidden het traject.

Afsluiter

Om het traject af te sluiten, organiseerden we in januari 2015 een slotvergadering waarbij elke bibliotheek (een stand van zaken van) haar plan voorstelde. We deden dat in aanwezigheid van de directeurs van de partnerbibliotheken, als opmaat voor een traject voor het maken van collectieafspraken tussen de partnerbibliotheken onderling. Tijdens de bijeenkomst was veel aandacht voor de uitdagingen waarmee de bibliotheken te maken kregen bij het opstellen van hun plan.

Om zicht te krijgen op de uitdagingen bij het maken van overkoepelende collectieafspraken organiseerden we als slot van deze bijeenkomst een brainstorm. In groepen werd nagedacht over enkele prangende vragen:

- Hoe ziet het netwerk eruit dat nodig is om overkoepelende collectieafspraken te maken en te onderhouden? Wie moeten hierbij worden betrokken en wat is hun rol?
- Wat zijn op dit moment hinderpalen om tot overkoepelende collectieafspraken te komen? Hoe kunnen die worden weggenomen?
- Wat zijn voor erfgoedbibliotheken de voor- en nadelen van overkoepelende collectieafspraken?

Resultaat

De vorderingen die de bibliotheken wisten te maken bij het ontwikkelen van een collectiebeleidsplan in de twee jaar van het traject waren verschillend. Enkele slaagden erin om het plan (zo goed als) te voltooien. Het traject was voor alle bibliotheken een goede stimulans om verder te blijven werken aan een collectieplan. De bibliotheken die de eindstreep nog niet haalden werken hun plan na het traject in eigen tempo af.

De ervaringen deelden we met de sector op het Overlegplatform voor erfgoedbibliotheken in november. Jeroen Walterus stelde de aanpak die we volgden voor, samen met Bart De Nil (FARO), die met de culturele archieven een vergelijkbaar traject doorliep.

WAARDERING VAN ERFGOEDCOLLECTIES

→ 3.1 – Expertise collectiebeleid

Al in 2012 pleitte de Vlaamse Erfgoedbibliotheek voor de creatie van een waarderingskader voor erfgoedcollecties, in de strategische beleidsnota Erfgoedbibliotheek in actie. In 2015 kwam het waarden van collecties een belangrijk gespreksonderwerp in de erfgoedsector en in de beleidsvisie van de minister. Vanuit die optiek volgen we alle initiatieven rond dit thema nauw op.

Eva Wuyts en David Coppoolse namen in 2014 en 2015 deel aan de vergaderingen van de interprovinciale werkgroep 'Waardering en Selectie' en aan die van haar opvolger die in december van start ging onder de vleugels van FARO: het 'Overleg gemeenschappelijke methodiek collectiewaardering'. Op deze vergadering werd beslist om in het kader van het lopende visietraject rond cultureel erfgoedbeleid van het Departement CJSM een discussienota op te maken. In de *Roadmap naar een waardegebaseerd erfgoedbeleid in Vlaanderen* formuleerde de werkgroep verwachtingen voor het Vlaams beleid rond waardering. David werkte hier aan mee.

Eva en David woonden in september de studiedag 'Niet al goud wat blinkt. Waardering, selectie en afstoting van erfgoedcollecties' bij in Mechelen. Susanna De Schepper nam in september deel aan de workshop rond de *Significance*-methode bij FARO, waarbij via voorbeelden en een praktische oefening de methode uitgelegd werd door Veronica Bullock van Significance International. Collectieverantwoordelijken van onze zes partnerbibliotheek werkten mee aan een artikel over collectiewaardering van Jeroen Walterus in het tijdschrift *faro*.

- Jeroen Walterus. 'Naar "gewaardeerde" collecties in Vlaanderen? Collectiewaardering en samenwerking bij erfgoedbibliotheek.' *faro | tijdschrift over cultureel erfgoed* 8(2015): 27-30.
vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/bron/3668

MEMORY OF THE WORLD: BELGISCHE PERS WO I

- 3.2 – Afstemming collectiebeleid
- 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

Namens een consortium van Vlaamse en federale erfgoedorganisaties coördineert de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de nominatie van de opname van de Belgische pers uit de Eerste Wereldoorlog in het Memory of the World-register van UNESCO. We verzorgen ook de invoer van de digitale en papieren collectie-items in Abraham - Catalogus van Belgische kranten, zodat die kan dienen als centrale ingang op de virtuele collectie.

Memory of the World

Drieëntwintig Vlaamse en federale erfgoedorganisaties werkten de afgelopen jaren samen om de grootste gespecialiseerde collectie van kranten uit de Eerste Wereldoorlog online te brengen (zie ook vanaf pagina 37). Samen dienen ze een aanvraag in om de virtuele collectie van Belgische oorlogskranten én de papieren originelen op te nemen in het Memory of the World-register van de UNESCO. Ze willen hiermee het belang van de unieke collectie onderstrepen en haar internationaal nog beter op de kaart zetten.

Memory of the World is een internationaal initiatief om het documentaire erfgoed van de mensheid te beschermen tegen collectief geheugenverlies. Het roept op tot het behoud van waardevolle archieven en bibliotheekcollecties van over de hele wereld voor het nageslacht, tot de reconstructie van documentair erfgoed dat verspreid is geraakt en tot het verhogen van de toegankelijkheid ervan. Opname in het Memory of the World-register is een bevestiging van de waarde en het belang van documentaire collecties voor de mensheid. Het verhoogt de zichtbaarheid en het prestige van de instellingen die ze bewaren.

De Belgische pers uit de Grote Oorlog

De collectie omvat de Belgische kranten en periodieken van tijdens de Eerste Wereldoorlog, bewaard in zeventien belangrijke erfgoedinstellingen in België. Het gaat hier om analoge bronnen die nu ook wereldwijd in gedigitaliseerde vorm raadpleegbaar zijn. De collectie omvat alle soorten pers: de gecensureerde dagbladpers en reguliere week- en maandbladen, de illegale pers, de loopgravenpers, de krijgsgevangenenpers, de vluchtelingenpers, de pers voor Belgen in het buitenland en de nieuwe generatie kranten die wordt geboren aan het eind van de oorlog.

Dit erfgoed documenteert op unieke wijze de ervaring van een klein land dat in de Eerste Wereldoorlog een sleutelrol speelde en een grote zichtbaarheid had. Het draagt de bezettingservaringen van de Belgen over aan komende generaties. De breedte van de collectie maakt het mogelijk de bezetting van België te reconstrueren vanuit het perspectief van alle partijen ter plaatse en alle maatschappelijke groepen. Op tal van punten kan de band worden gelegd met hedendaagse conflicten. Verder biedt de collectie in 385.000 bladzijden een venster op gebeurtenissen in de hele wereld in bijzonder woelige tijden.

Zeldzaam en kwetsbaar

De zeldzaamheid van de kranten in deze collectie is veel groter dan men op het eerste gezicht zou aannemen. Van veel titels is maar één min of meer complete reeks bewaard in een geheugeninstelling. Van andere zijn zelfs alleen specimina te vinden. Verder maakt verzuring het krantenpapier kwetsbaar, en schade door gebruik komt dan ook veel voor in deze collectie.

De perscollectie is gedigitaliseerd en virtueel samengebracht in drie open portals: News from the Great War, The Belgian War Press en BelgicaPress. De digitalisering van de collectie levert een noodzakelijke

bijdrage aan de permanente bewaring van de kwetsbare en vaak zeldzame papieren exemplaren. De online beschikbaarheid laat bovendien toe om deze bron van overal ter wereld en zonder enige beperking te raadplegen.

Dankzij de digitale collectie kan verdere gebruiksschade aan deze belangrijke bronnen worden voorkomen en is er een substituuat voor de dag dat de papieren kranten door autonoom verval niet meer raadpleegbaar zijn. Door digitalisering kan de integriteit van reeksen worden hersteld door de digitale kopieën van fysieke exemplaren op verschillende locaties samen te brengen.

Consortium

De virtuele collectie, die bestaat uit zeventien fysieke deelcollecties en drie digitale deelcollecties, wordt genomineerd voor het Memory of the World-register door een consortium bestaande uit de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA), het Rijksarchief / CEGESOMA Studiecentrum Oorlog en Maatschappij, FARO en PACKED. De indieners waren de drijvende kracht achter de drie digitaliseringsprojecten.

Een werkgroep van medewerkers van deze organisaties en enkele experts van de geheugeninstellingen schrijft samen aan het aanvraagdossier voor de opname in Memory of the World. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek treedt op als aanspreekpunt; de praktische organisatie rond de samenstelling van het dossier is in handen van David Coppoolse.

Eind 2015 hebben we een voorlopige versie van het dossier ingediend bij het Vlaamse Memory of the World-subcomité. Zowel het Vlaamse als het Belgische MOW-comité steunen het dossier. Het zal worden ingediend als één van de twee nationale Belgische dossiers voor de beoordelingsronde die eindigt in 2017. In mei 2016 moet het definitieve dossier zijn ingediend bij de UNESCO.

EN OOK...

Werkgroep Seriële overheidspublicaties

→ 3.2 – Afstemming collectiebeleid

Tussen de partners van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek is al vaak gesproken over (afspraken rond de bewaring van) parlementaire publicaties en seriële overheidspublicaties. Deze publicaties zijn ook te vinden in veel andere erfgoedbibliotheken en archieven. De bewaring ervan staat onder druk: de reeksen nemen veel plaats in en zijn hoe langer hoe meer digitaal raadpleegbaar.

Veel archieven en bibliotheken wensen de reeksen af te stoten, maar omdat momenteel geen enkele geheugeninstelling kan garanderen dat ze de complete reeksen in huis heeft, bestaat hierover veel aarzeling. Het gaat immers om teksten die fundamenteel zijn voor de staatshuishoudkunde en het recht. Verzekerde bewaring van tenminste één gegarandeerd complete reeks is absoluut noodzakelijk.

In overleg met FARO is in september 2015 een werkgroep opgestart die zich over deze problematiek buigt. Behalve Vlaamse bibliotheken en archiefinstellingen nemen daar ook archiefverantwoordelijken van het Vlaams Parlement, de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat aan deel. Susanna De Schepper vertegenwoordigt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en deelt haar expertise over de registratie van seriële publicaties.

Werkgroep Collectiebeleid

→ 3.2 – Afstemming collectiebeleid

Sinds 2010 waakt een werkgroep over de uitvoering van een protocol rond de bewaring van kranten. Deze afspraken vormen de eerste aanzet tot een gezamenlijk collectiebeleid van de partners van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. In 2015 bekrachtigde onze raad van bestuur een herziene versie van het protocol. De aanpassingen hielden onder meer een verbreding in tot periodieken en een uitbreiding in de tijd.

Collectiewijzer Erfgoedbibliotheken

→ 3.2 – Afstemming collectiebeleid

Met de Collectiewijzer Erfgoedbibliotheken brengen we op een gestandaardiseerde manier informatie over de erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en Brussel in kaart. Deze informatie is nog steeds erg waardevol maar niet meer up-to-date. De meeste informatie dateert van 2007. We willen een herziening van de collectiewijzer grondig aanpakken. Zo moeten de gegevens verder in lijn worden gebracht met het Vlaamse Cometa-model voor het maken van collectiebeschrijvingen en de ontwikkelingen rond het waarderen van collecties. De databank moet de invoer van schaderapporten op basis van het UPLA-model kunnen faciliteren en nieuwe inzichten over collectiebeleidsplanning opleveren.

In 2015 werkten enkele studenten van de opleiding Informatie- en Bibliotheekwetenschap voor het vak Bibliotheekbeheersystemen aan een opdracht rond de Collectiewijzer. Daarbij onderzochten ze hoe de database in de toekomst technisch zou kunnen worden doorontwikkeld en hoe een update van de gegevens zou kunnen worden gerealiseerd via een geautomatiseerde bevraging. David Coppoolse formuleerde de opdracht en gaf hierover een presentatie aan de studenten. De resultaten zijn niet dadelijk inzetbaar maar leverden toch een paar interessante inzichten op.

→ collectiewijzer.be

Cometa

- 3.1 – Expertise collectiebeleid
- 3.2 – Afstemming collectiebeleid
- 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

Samen met PACKED, FARO en Archiefbank Vlaanderen ontwikkelen en promoten we het Cometa-model. Dat is bedoeld om cultureel-erfgoedorganisaties in Vlaanderen te helpen bij het in kaart brengen van erfgoedcollecties. De promotoren en de Cometa-gebruikersgroep werkten in 2015 verder aan een update van het model. PACKED neemt hierin de trekkersrol op. David Coppoolse bewaakt daarbij de bruikbaarheid voor de erfgoedbibliotheken.

- cometamodel.be

III. BEHOUD EN BEHEER

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt expertise over de bewaring van fysieke erfgoedcollecties van bibliotheken.

We promoten een model voor statistisch schadeonderzoek met bijbehorende schadeatlas en organiseren een collegagroep rond het verhuizen van collecties.

UPLA

- 4.1 – Expertise bewaring
- 4.2 – Instrumenten bewaring

Erfgoedbibliotheken in staat stellen de fysieke staat van hun collecties te onderzoeken, zodat ze hun noden op het gebied van conservering en preservering in kaart kunnen brengen: daarvoor zetten we de Universal Procedure for Library Assessment (UPLA) in, een statistisch model voor schaderegistratie op collectieniveau.

Achtergrond

Samen met boekrestaurator Marijn de Valk ontwikkelde de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in 2013-2014 de Universal Procedure for Library Assessment. Met UPLA-screenings geven we bibliothecarissen op een snelle manier inzicht in de staat en raadpleegbaarheid van hun erfgoedcollecties. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek stelt UPLA vrij en kosteloos ter beschikking aan erfgoedbibliotheken uit Vlaanderen en Brussel. Om de kwaliteit van de screening te verhogen, bieden we de nodige omkadering aan.

Daarnaast willen we de resultaten van verschillende screenings met elkaar vergelijken in een (nog te ontwikkelen) Vlaams schaderegister. Dat moet het mogelijk maken om beleidsaanbevelingen voor onderzoek en voor sensibilisering te doen aan de overheid.

Pool van deskundigen

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek beveelt de begeleiding door een deskundige aan om de kwaliteit van de steekproef en van het eindverslag te garanderen. Daarom leidden we vijf boekrestauratoren op tot UPLA-experten die tegen betaling (een deel van) de screening kunnen uitvoeren of begeleiden. Het gaat om Marijn de Valk, Guy De Witte, Hilde Schalkx, Sven Poupaert en Liv Tubeeckx die allen een afsprakennota met onze organisatie ondertekenden.

Deze deskundigen kregen in juni onder leiding van Marijn de Valk en Hilde Schalkx een speciale vijfdaagse UPLA-opleiding in de Openbare Bibliotheek van Brugge. Vanuit het oogpunt van expertiseopbouw en -deling werd de vormingsweek in Brugge ook gevolgd door andere conserveringsdeskundigen uit de sector. Ann Deckers (FotoMuseum Provincie Antwerpen), Elke Van Herck (Dienst Collectiebeleid Stad Antwerpen), Dorrit Van Camp (Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience), Jurgen Vanhoutte (FARO) en Katrijn Vervloet (studente conservatie-restauratie, verbonden aan de bibliotheek van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen) namen hieraan deel.

Tweedaagse workshop

Een UPLA-onderzoek kan worden uitgevoerd door medewerkers die niet specifiek geschoold zijn in de preservering of conservering van bibliotheekcollecties. In een kort vormingstraject leren we hen hoe ze UPLA moeten toepassen. Daarin besteden we onder meer aandacht aan de correcte toepassing van het model, materiaalkennis, boekterminologie en het herkennen van schadebeelden.

De eerste UPLA-workshop vond plaats op twee dagen in mei en juni, in de Antwerpse universiteitsbibliotheek. Volgende bibliotheken volgden de opleiding:

Cultuurbibliotheek vzw - Brugge

Agentschap Plantentuin Meise

KADOC erfgoedbibliotheek - Leuven

Koninklijk Conservatorium Antwerpen

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

Koninklijk Conservatorium Brussel

Van Gogh Museum - Amsterdam

Website en handleiding

We documenteerden het UPLA-model in een uitgebreide en gedetailleerde handleiding. Deze helpt bij het stap voor stap uitvoeren van de UPLA-screening. Formulieren en een kleine databank maken de toolset compleet.

Alle informatie die nodig is om UPLA uit te voeren, zijn vrij beschikbaar in een dossier op onze website. Dat biedt geïnteresseerden ook een antwoord op de meest gestelde vragen. Een belangrijk hulpmiddel dat hier ook te vinden is, is de *Schadeatlas Bibliotheken* die we in 2014 ontwikkelden en gratis verspreiden in de sector. In 2015 ontvingen we nog verschillende aanvragen voor een gratis exemplaar.

→ www.upla-model.be <http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/upla>

Registratiekoffer

We bieden erfgoedbibliotheeken gratis een koffer aan met de hulpmiddelen om hun collecties op een verantwoorde manier op schade te beoordelen. De koffer bevat ook insectenvallen en een broedstoof met schimmelmonsters waarmee actieve schimmel meteen kan worden gedetecteerd.

Aan de slag

Deze bibliotheken deden in 2015 een UPLA-onderzoek:

Openbare Bibliotheek van Brugge (als onderdeel van de vormingsweek voor de pool van deskundigen)

Cultuurbibliotheek vzw - Brugge (zelfstandig)

Agentschap Plantentuin Meise (onder begeleiding van Marijn de Valk)

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (onder begeleiding van Sven Poupaert)

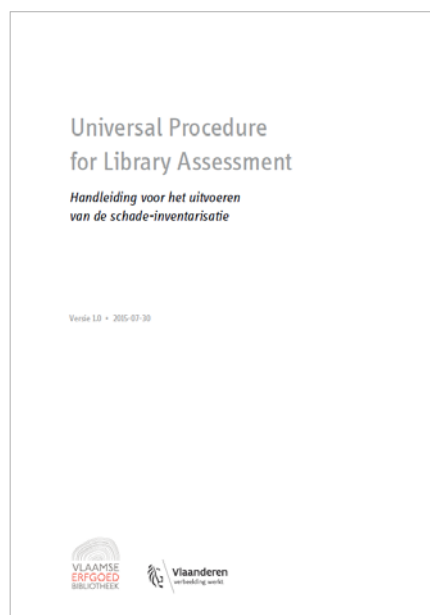
Koninklijk Conservatorium Antwerpen (door Katrijn Vervloet, als onderdeel van haar stage bij deze instelling)

Stadsarchief Sint-Truiden (onder begeleiding van Liv Tubeeckx)

Openbare Bibliotheek van Brugge (als onderdeel van de vormingsweek voor de pool van deskundigen)

UPLA en UPAA

UPLA is gebaseerd op de Universal Procedure for Archive Assessment (UPAA) van het Nederlandse Nationaal Archief, maar voegde verschillende verbeteringen toe aan dat model. Enkele collectiebeherende instellingen (zoals de stadsarchieven van Diest en Sint-Truiden) toonden interesse om ook met (een vernieuwde versie van) UPAA aan de slag te gaan. Als Vlaamse Erfgoedbibliotheek zullen we niet betrokken zijn bij de verdere ontwikkeling van dit archiefmodel, al volgen we als eigenaar van UPLA natuurlijk de initiatieven vanaf de zijlijn en proberen we zoveel mogelijk actoren met elkaar in contact te brengen.

Over de grenzen

In oktober stond een speciale uitgave van het tijdschrift van IFLA in het teken van cultureel erfgoed. We schreven hiervoor een artikel over UPLA.

- Sam Capiou, Eva Wuyts en Marijn de Valk. 'The Universal Procedure for Library Assessment: A statistical model for condition surveys of special collections in libraries.' *IFLA Journal* 41, no. 3 (2015): 265-271.

Samen met Bureau Metamorfoze, onze partner bij de uitgave van de *Schadeatlas Bibliotheken* (2014), bespraken we in 2015 de mogelijkheden om de inhoud van de atlas ruimer en gebruiksvriendelijker te verspreiden. We denken aan een Engelse vertaling en een website om de informatie en foto's over de schadebeelden handig te presenteren.

COLLEGAGROEP VERHUIZEN

→ 4.1 – Expertise bewaring

Kennis en ervaringen over het verhuizen van documentaire collecties verzamelen en delen: dat is het doel van de nieuwe collegagroep 'Verhuizen van documentaire collecties', opgericht door FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Welkom zijn zowel ervaringsdeskundigen als mensen die in de toekomst een verhuizing moeten organiseren.

Aftrap

In januari namen 36 personen deel aan de kick-off van de collegagroep Verhuizen in de Colibrant-kapel in Lier. Dorrit Van Camp (Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience) en Martijn Vandenbroecke (Amsab-ISG) deelden hun praktijkervaringen over het verhuizen van collecties. Na deze voorbeelden konden de deelnemers vragen stellen, kennis en tools uitwisselen over de stappen die genomen moeten worden bij het verhuizen van archieven en erfgoedbibliotheeken. In overleg met de deelnemers selecteerden we een aantal topics die op volgende bijeenkomsten uitgebreider aan bod mochten komen.

Instrumenten

Op een tweede bijeenkomst in maart presenteerden Liesbeth Van Melle en Hendrik Defoort (Universiteitsbibliotheek Gent) twee instrumenten die helpen bij het efficiënt organiseren van een verhuis: formaatplaatsing en een kleurkaartensysteem voor verpakking. De 32 deelnemers sloten de namiddag af met een rondleiding in het nieuwe ondergrondse depot van de Universiteitsbibliotheek Gent.

Verzekeren

De derde en laatste bijeenkomst van 2015 had als thema 'verzekeren' in het FotoMuseum te Antwerpen. Hoe bepaal je de (verzekerings)waarde van een collectie uniek erfgoed? Op welke manier wordt schade bij de verhuis vergoed door de verzekeraar? Het is een complexe materie die we vanuit verschillende invalshoeken benaderden.

Steven Van Impe (Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience) en Pieter Neirinckx (Museum over industrie, arbeid en textiel) presenteerden twee praktijkvoorbeelden. Ze gaven aan hoe ze te werk gaan bij het verzekeren van een erfgoedcollectie. Ze hadden ook aandacht voor de uitdagingen waarmee ze geconfronteerd worden. Antiquair Henri Godts liet zijn licht schijnen over het bepalen van de (verzekerings)waarde van een erfgoedcollectie. Tot slot namen twee verzekeraars het woord (Alexandre Moretus van AXA Art en Robert Lievemont van Eeckman Art & Insurance). Aan de hand van praktijkvoorbeelden maakten zij duidelijk hoe ze te werk gaan bij het verzekeren van erfgoedcollecties.

Organisatie

Al deze bijeenkomsten werden voorbereid en geleid door Sam Capiou of Eva Wuyts en Bart De Nil (FARO). De Vlaamse Erfgoedbibliotheek verzorgt het online platform dat alle documenten met informatie en tools voor de deelnemers bundelt.

EN OOK...

Studiedag 'Geen kater na het water?'

In december organiseerde het Belgische Blauwe Schildcomité een studiedag in het FelixArchief in Antwerpen. Wateroverlast en de manieren om waterschade te voorkomen en te remediëren stonden centraal. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek was een van de medeorganisatoren. Sam Capiou nam deel aan de voorbereidende vergaderingen en hielp met de communicatie rond de studiedag.

Vormingsreeks 'Behoud en beheer documentair erfgoed'

Samen met FARO bieden we een modulair vormingstraject aan over het behoud en beheer van documentair erfgoed. Dit traject wil een *tour d'horizon* geven van alle aspecten van behoud en beheer, aan de hand van praktijkgerichte basismodules.

In december vond de tweedaagse workshop 'Ons geheugen goed verpakt' plaats in het Museum Plantin-Moretus/Prentenkabinet. De vorming werd gegeven door Elke Van Herck. Het was een herhaling van de workshop die een jaar eerder werd gegeven, en met acht deelnemers was de workshop opnieuw volzet.

IV. DUURZAAM DIGITAAL

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt expertise over de creatie en het duurzaam beheer van digitale erfgoedcollecties.

We nemen deel aan digitaliseringsprojecten en we doen onderzoek naar de deponering van digitale publicaties.

NIEUWS VAN DE GROOTE OORLOG

- 5.1 – Expertise digitalisering
- 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

Onder de naam 'Nieuws van de Grote Oorlog' ontwikkelde het Vlaams Instituut voor Archivering (VIAA) en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek samen met FARO, PACKED en dertien cultureel-erfgoedinstellingen een grootschalig digitaliseringsproject van kranten uit 1914-1918. Driekwart van de betrokken krantenedities wordt bewaard door onze partnerbibliotheek: de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, de universiteitsbibliotheek van Gent en Leuven en de Provinciale Bibliotheek Limburg. In 2015 rondde we dit tweejarig project af.

Afronding digitalisering

Bij dit grote project kwamen we onvermijdelijk voor heel wat praktische problemen te staan. Om die te overwinnen bouwden we met al onze projectpartners een machine van fases, workflows, tools, procedures en checks. Eind 2014 was deze machine goed geolied. In december ging een derde 'batch' van kranten naar de digitaliseringsfirma in Nederland. Ondertussen liep de registratie van krantenedities in twee van de grootste collecties nog door tot eind februari. In het eerste kwartaal van 2015 gingen in een vierde en een vijfde golf 133.000 pagina's van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience en de Universiteitsbibliotheek Gent onder de scanner. Om de deadline te halen moest de scanfirma een behoorlijk tandje bijsteken.

Ook voor de laatste digitaliseringsgolven voerde onze projectmedewerker Tuur Van Hove dagelijks kwaliteitscontroles uit. Deze frequente controles bleken absoluut noodzakelijk om de kwaliteit op peil te houden. Zo zorgde een personeelwissel bij de leverancier opeens voor slechtere scanresultaten. Doordat we dat meteen opmerkten, kon de firma snel bijsturen en voorkwamen we dubbel werk en vertraging.

Naverwerking

Eind maart waren alle kranten gescand. De digitaliseringsfirma had nog tot juli 2015 nodig om alle bestanden te verwerken. Daarbij werd op alle 270.000 pagina's optische tekenherkenning (OCR) toegepast om de tekst om te zetten naar computerleesbare (en dus doorzoekbare) tekst. Van elke kranteneditie werd een digitaal pakket gemaakt van beeld-, tekst- en metadatabestanden dat het VIAA importeerde in haar digitaal archief. Door problemen met een onderaannemer liep deze projectfase behoorlijk wat vertraging op. Uiteindelijk was het merendeel van de krantenedities toch op tijd online voor de lancering.

Communicatie

VIAA en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek coördineerden de communicatie rond het project. David schreef mee aan de brochure-in-krantenformaat die VIAA uitbracht naar aanleiding van de lancering van de online collectie en die verspreid werd onder de stakeholders. Hij redigeerde ook de persteksten.

Eva coördineerde de fotoshoot voor het campagnebeeld. Ze lichtte ook de rol van de erfgoedbibliotheek in het project toe op de persconferentie waarmee Vlaams minister-president Bourgeois op 2 september 'Nieuws van de Grote Oorlog' (nieuwsvandegrooteoorlog.be) lanceerde. In de week erna registreerden we zo'n tienduizend bezoeken aan de site.

→ nieuwsvandegrooteoorlog.be

→ *Nieuws van de Grote Oorlog. Vlaamsch dagblad verschijnende op enen dag*. Vol. I. Gent: N. Verplancke, 2015.

vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3552

Expertisedeling

In maart gaf Tuur een presentatie over het project aan de studenten Informatie- en Bibliotheekwetenschap van de Universiteit Antwerpen. Tuur documenteerde het project uitgebreid in een case voor de Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox (CEST).

→ Tuur Van Hove. 'De digitalisering van Belgische frontblaadjes, kranten en tijdschriften uit de Eerste Wereldoorlog'. *Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox*. PACKED, 2015.

vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3516

Op basis van de ervaringen uit het project gaf Tuur samen met Rony Visser (PACKED) een presentatie over kwaliteitscontrole bij digitalisering van kranten op de conferentie Informatie aan zee 2015 in september. Eind 2015 schreven David en Tuur mee aan een artikel voor META om ervaringen uit het project te delen met de sector.

→ Rony Vissers, Tuur Van Hove en David Coppoolse. "Meten is weten: Zeven tips om de kwaliteit van je (kranten)digitaliseringsproject te verbeteren." *META. Tijdschrift voor bibliotheek en archief* 2015, no. 9 (2015): 8-13. vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3620

- 5.1 – Expertise digitalisering
- 5.2 – Instrumenten digitalisering

De Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren is een Nederlands-Vlaamse cultuurhistorische bibliotheek. De website bestaat uit volledig gedigitaliseerde literaire teksten, secundaire literatuur en aanvullende informatie zoals biografieën, portretten en verwijzingen naar andere bronnen. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek vertegenwoordigt Vlaanderen in dit binationale project.

Commissie DBNL

Vijftien jaar lang voer de Digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren een eigen koers als zelfstandige stichting. In 2012 vroeg de Nederlandse overheid om de digitale bibliotheek beter te bestendigen. De Stichting DBNL besloot daarop haar werking over te dragen aan de Nederlandse Koninklijke Bibliotheek (KB). Op vraag van de Vlaamse minister van Cultuur vertegenwoordigt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de belangen van de Belgische DBNL-gebruikers.

De Nederlandse Taalunie, de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en de KB werken samen aan een nieuwe toekomst voor de DBNL. Eva Wuyts en An Renard van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience zetelen in de Commissie DBNL, het beheersorgaan van de DBNL. Via een Vlaams overleg verzorgen we de contacten met stakeholders als de KANTL en Cultuurconnect. Via hen houden we ook voeling met de wensen van de gebruikers.

Werkgroep Content

Een Vlaams-Nederlandse werkgroep stippelt het collectiebeleid uit. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek verzorgt het secretariaat en de logistieke ondersteuning van dit adviesorgaan. Namens Vlaanderen zetelen hierin Geert Buelens (Universiteit Utrecht) als voorzitter, David Coppoolse als secretaris en Saskia Scheltjens (Universiteit Gent).

Om ideeën en adviezen te kunnen terugkoppelen stelde de werkgroep een pool van deskundigen samen. Die bestaat niet alleen uit wetenschappers maar ook uit mensen uit het onderwijs en uit de (openbare) bibliotheekwereld. De pool komt jaarlijks een keer samen. Daarnaast beantwoorden individuele leden adviesvragen van de werkgroep.

Werkgroep Communicatie

Sinds 2015 is ook een werkgroep actief die zich buigt over een betere communicatie. Ze bestaat uit medewerkers van de Taalunie, de KB en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek (Eva). In 2015 werd werk gemaakt van een communicatieplan en een persbericht.

Meerjarenplan

In 2015 trad ook het meerjarenplan voor de periode 2015-2017 in werking. De stakeholders van de DBNL konden hiervan kennis nemen op een bijeenkomst die op 2 februari plaatsvond in Den Haag. Eva was

medeverantwoordelijk voor de invulling van die dag, waarop via de World Café-methode diverse vragen werden voorgelegd aan de aanwezigen.

→ *Driejarenbeleidsplan 2015-2017 Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren*. Nederlandse Taalunie / Koninklijke Bibliotheek / Vlaamse Erfgoedbibliotheek, 2015.

<http://www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3504>

De Commissie DBNL wil de DBNL uitbouwen tot een relevante collectie die het hele Nederlandse taalgebied representeert, in een kwaliteit en een samenhang die aansluiten bij de behoeften van de gebruikers. Ze wil dat over tien jaar de kern van de Nederlandstalige literatuur deel uitmaakt van de collectie. Dat wil zeggen: de belangrijke literaire teksten en de bijbehorende secundaire literatuur.

Een andere actie uit dit plan is het opfrissen van de website dbnl.org. Uit het gebruikersonderzoek uit 2014 bleek dat de website zeer gewaardeerd en goed bezocht werd, maar ook dat de vormgeving gedateerd was en dat de zoekfunctionaliteit beter kon. In de nieuwe website die in maart 2016 wordt gelanceerd zal het zoeken eenvoudiger zijn, met een duidelijke navigatie en meer zoekmogelijkheden. De nieuwe website werd gecoördineerd door de KB. David Leverde input voor het ontwerp namens de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

→ dbnl.org

The screenshot shows the homepage of the Digital Library for Dutch Letters (DBNL). At the top, there is a search bar with the text 'Zoek auteurs, titels en in teksten' and a search icon. To the right of the search bar are navigation links: 'Literatuur & Taal', 'Selecties', and 'Over DBNL'. Below the search bar, there are two main sections: 'NIEUW IN DE DBNL' and 'LAATSTE NIEUWS'. The 'NIEUW IN DE DBNL' section features five book covers: 'KAIN SAUL EN DAVID ABSALOM', 'VLAAMSE SAGEN UIT HET VOLKSMOND', 'VLAAMSE BILDHUTER', 'PRINCELIJCKE Dettien', and 'NIET VERSAGEN, MATHIAS!'. Below these covers is a link '> Alle nieuwe titels'. The 'LAATSTE NIEUWS' section has a 'Print' icon and three news items: 'april 2016 De nieuwe titels van april 2016.', '21 maart 2016 Webste DBNL vernieuwd', and 'maart 2016 De nieuwe titels van maart 2016.', with a link '> Nieuwsoverzicht'. Below these sections is the 'HOOGTEPUNTEN' section, which features four highlights with images and text: 'Limburgse literatuur: een palet van werken in verschillende talen en dialecten', 'de basissbibliotheek: 1000 sleutelteksten uit de Nederlandse cultuurgeschiedenis', 'nieuwe gedichten: 12 jaar poëzie vers vóór de pers', and 'een collectie met tienduizenden liederen: van klaaglied tot huwelijkszang, van psalmen tot wereldlijke liefdesliederen'. Each highlight has a 'Lees meer' link.

ONDERZOEK DEPONERING DIGITALE PUBLICATIES

→ 5.3 – Duurzame Digitale Toegankelijkheid

Digitale publicaties ontsnappen momenteel grotendeels aan de aandacht van onze erfgoedinstellingen, die niet zijn uitgerust voor het systematisch verwerven en duurzaam bewaren ervan. Een kader voor het systematisch deponeren van digitale publicaties is daarom broodnodig. Een belangrijke eerste stap was de uitvoering van een haalbaarheidsstudie voor dit kader. In 2015 zetten we de eerste stappen voor een vervolg.

Haalbaarheidsonderzoek

Eind 2013 startten we in opdracht van het Departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse overheid met een onderzoek om de haalbaarheid van een deponeringskader van digitale publicaties uit Vlaanderen in kaart te brengen. Het eindrapport van Sam Capiou met de belangrijkste bevindingen, analyses en beleidsaanbevelingen werd eind 2014 opgeleverd. We gaven het in 2015 in eigen beheer vorm en verspreidden het in druk naar de belangrijkste stakeholders.

- Sam Capiou. *Deponering van digitale publicaties uit Vlaanderen. Een haalbaarheidsonderzoek door de Vlaamse Erfgoedbibliotheek in opdracht van de Vlaamse overheid.* Antwerpen: Vlaamse Erfgoedbibliotheek, 2015. vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3510

Proefproject

Het onderzoeksteam stelde in februari het rapport voor aan het kabinet van minister Gatz en de Vlaamse administratie. Zij bevelen aan om snel verder te werken aan dit onderzoek. Omdat daarvoor binnen het departement geen eigen middelen beschikbaar waren, werd ons aangeraden om dit te doen via de subsidie lijn voor ontwikkelingsgerichte projecten.

Sam en David Coppoolse bereidden de subsidieaanvraag inhoudelijk voor. De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience diende de aanvraag in met de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, Bibnet en VIAA als partners. In juli werd het project goedgekeurd voor een budget van 62.000 euro. Om het onderzoek verder uit te voeren kwam projectmedewerker Sam per september in dienst bij de stad Antwerpen.

Het vervolgproject heeft als doel een proefproject uit te werken voor het systematisch verzamelen en bewaren van een beperkte groep e-publicaties (de selectie kan gebeuren op basis van uitgevers- of publicatietype). Het proefproject dient als opstap naar een (wettelijke) strategie op de lange termijn. Deze tweede fase loopt tot oktober 2016 en heeft als eindresultaat een plan van aanpak voor de uitvoering van het proefproject. Voor de daadwerkelijke realisering moet opnieuw financiering gezocht worden.

Projectorganisatie

Sam wordt begeleid door een onderzoeksteam met An Renard (Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience) en Eva Wuyts. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Bibnet, VIAA, Koninklijke Bibliotheek van België, de Universiteitsbibliotheek Gent, de Universiteitsbibliotheek KU Leuven, het Departement CJSM, FARO, en de Vlaamse Uitgeversvereniging.

De stuurgroep vergaderde in 2015 twee keer. Begin 2015 werd het eindrapport geëvalueerd. In september werd het vervolgproject opgestart.

Eind 2015 kwamen Jan Braeckman (Bibnet), Carolien Coenen (Departement CJSM), Debbie Esmans (VIAA), Hilde Van Kiel (Universiteitsbibliotheek KULeuven), Jeroen Walterus (FARO), Marc Bastijns (Departement CJSM), Sara Lammens (Koninklijke Bibliotheek van België), An Renard (Consciencebibliotheek), Simon Smessaert (Departement CJSM) en Sophie Vandepontseele (KBR) bij elkaar om het gewenste organisatiemodel van een digitaal deponeringskader te verfijnen. Dries Moreels (Universiteitsbibliotheek Gent) en Eva Wuyts (Vlaamse Erfgoedbibliotheek) waren verontschuldigd.

TAALUNIECOMMISSIE DIGITAAL ERFGOED

- 5.1 – Expertise digitalisering
- 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

Namens de sector van de Vlaamse erfgoedbibliotheken is de Vlaamse Erfgoedbibliotheek lid van de Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed, een structureel platform voor Nederlands-Vlaams overleg over digitaal erfgoed.

Opdracht

De Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed levert op vraag van het Comité van Ministers van de Nederlandse Taalunie input voor een coherente Nederlands-Vlaamse beleidsagenda. Ze is samengesteld uit vertegenwoordigers van Nederlandse en Vlaamse organisaties die een centrale rol spelen bij digitaal erfgoed. Voor de Vlaamse Erfgoedbibliotheek is David Coppoolse lid van de commissie.

In eerste instantie moet de commissie antwoorden formuleren op drie vragen:

- Welke lessen kunnen we leren uit grote Nederlandse en Vlaamse digitaliseringsprojecten?
- Wat zijn de succesfactoren voor Nederlands-Vlaamse samenwerking in internationale data-infrastructuren?
- Wat zijn de voorwaarden voor instellingen om hun collecties en collectiegegevens als open data vrij te kunnen geven, zodat wat gedigitaliseerd wordt optimaal bruikbaar en herbruikbaar is?

Succesfactoren

De Taaluniecommissie Cultureel Erfgoed publiceerde eind 2014 een studie naar lessen die konden worden getrokken uit Flandrica.be en 13 andere Nederlandse en Vlaamse digitaal-erfgoedprojecten. In 2015 vergaderde de commissie twee keer. De focus lag daarbij op het destilleren van succesfactoren uit de bestudeerde projecten. Deze werden gegroepeerd rond drie clusters: maatschappelijk belang, de werking van de erfgoedsector en internationale inkadering. De succesfactoren werden bovendien vertaald in adviezen voor het Comité van Ministers van de Taalunie.

De werkzaamheden van 2015 resulteerden in een rapport dat de acht succesfactoren en de beleidsadviezen beknopt uiteenzet:

- Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed. *Succesfactoren voor Nederlands-Vlaamse samenwerking rond digitaal erfgoed*. Den Haag: Nederlandse Taalunie, 2015.
vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3623

In 2016 richt de commissie zich op de derde opdracht over open data.

EN OOK...

Digitalisering architectuurtijdschriften

→ 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

In 2013 diende het Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa) samen met de Vlaamse Erfgoedbibliotheek en twee van onze partnerbibliotheeken (de Universiteitsbibliotheek Gent en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience) een subsidieaanvraag in bij de Koning Boudewijnstichting voor de digitalisering van vier prominente architectuurtijdschriften. De aanvraag werd gehonoreerd.

Twee jaar later zijn de tijdschriften gedigitaliseerd en worden ze elektronisch beschikbaar gemaakt in de beide bibliotheken. Om auteursrechtelijke redenen kan dat voorlopig alleen nog *intra muros*, binnen de muren van de instelling. Het project werd in november afgerond met een lezing van professor Hélène Janni  re (Universit   de Rennes 2) over twintigste-eeuwse architectuurtijdschriften in de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience.

In 2015 adviseerde de Vlaamse Erfgoedbibliotheek bij problemen met de digitaliseringskwaliteit.

Europeana Vlaanderen Overlegplatform

→ 2.1 – Sectorvertegenwoordiging

→ 5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

Europeana is een door de Europese Commissie gefinancierd netwerk dat het gebruik van de Europese rijkdom aan historische informatie in een online omgeving moet vergemakkelijken. Het Europeana Vlaanderen Overlegplatform bestaat sinds 2008. David Coppoolse neemt deel aan de bijeenkomsten.

In 2014 werd een initiatief gelanceerd om het overlegplatform te herdenken en de werking te optimaliseren. Het departement CJSM van de Vlaamse overheid onderzocht via een internationale taskforce uitgangspunten om open netwerken voor de duurzame omgang met digitaal cultureel erfgoed vorm te geven. Samen met de betrokkenen is naar manieren gezocht om de werking van het platform te versterken.

De nieuwe doelstellingen van het platform zijn:

- Het verstrekken van informatie over financieringsmogelijkheden en over het beleid
- Het uitwisselen van technische en inhoudelijke expertise
- Visievorming via gedeelde standpunten
- Wisselwerking tussen het Europeana Network en de betrokken actoren in Vlaanderen

V. BIBLIOGRAFISCHE ONTSLUITING

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt expertise over de bibliografische ontsluiting van de collecties van erfgoedbibliotheeken.

Onze Short Title Catalogus Vlaanderen en de krantendatabank Abraham staan daarbij centraal.

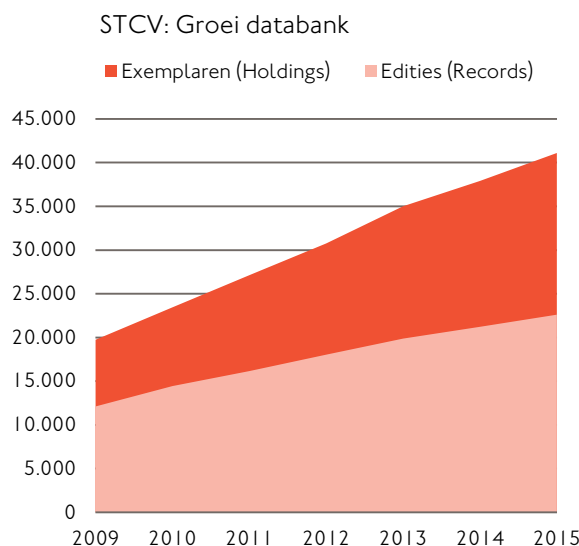
- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 6.2 – Instrumenten ontsluiting

De Short Title Catalogus Vlaanderen (STCV) bevat bibliografische beschrijvingen van boekedities gedrukt in Vlaanderen vóór 1801. We maken de beschrijvingen op basis van exemplaren die bewaard worden in onze erfgoedbibliotheken. Zo brengen we de boekproductie uit de tijd van de handpers in kaart.

Van 2000 tot en met 2015 bestudeerden we 41.101 boeken, in een veertigtal bibliotheken. De STCV bevat nu beschrijvingen van 22.607 unieke edities, waar mogelijk met links naar gedigitaliseerde exemplaren.

→ stcv.be

Dankzij de vele instellingen die in 2015 meewerkten, slaagden we er dit jaar opnieuw in het jaardoel van 2.000 exemplaren aanzienlijk te overstijgen: er werden maar liefst 3.197 exemplaren toegevoegd. Projectmedewerker Susanna De Schepper beschreef voornamelijk titels uit de collecties van onze partnerbibliotheken. Daarnaast zijn er de samenwerkingsprojecten met andere erfgoedbibliotheken, waarbij een catalograaf van de instelling onder Susanna's begeleiding de databank voedt. Ten slotte werken de partnerbibliotheken zelf aan het verder ontsluiten van hun collecties in STCV, onder andere door aanwinsten op te nemen.

Oud-projectmedewerkers spelen een belangrijke rol in het project. Ze leveren onmisbare expertise bij de verdere ontwikkeling van STCV. Ze dragen ook actief bij door in binnen- en buitenlandse bibliotheken regelmatig nieuwe exemplaren toe te voegen aan de databank. Via de STCV-collegagroep hebben deze oud-medewerkers regelmatig contact met elkaar.

Partnerbibliotheken

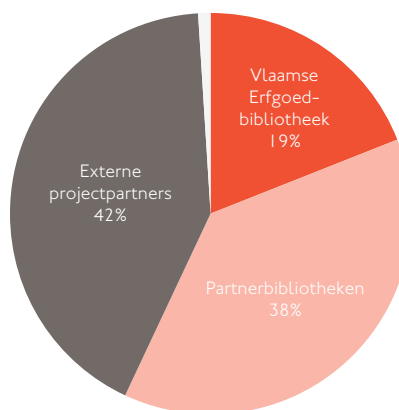
Sinds februari 2014 werkt Susanna voor STCV in de bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap (Universiteit Antwerpen). Het doel van deze projectfase is om de resterende Vlaamse drukken uit de zeventiende-eeuw te verwerken. De exemplaren die daar het voorbije jaar werden ingevoerd, zorgden voor 19% van de aangroei in 2015.

In 2013 formaliseerden we met onze partnerbibliotheken de lopende samenwerking voor het aanvullen van de STCV-databank. De Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, de Universiteitsbibliotheek Leuven, de Provinciale Bibliotheek Limburg en de Universiteitsbibliotheek Gent leverden in 2015 een bijzonder actieve bijdrage, goed voor 38% van de groei.

Externe bibliotheken

De langlopende samenwerking met het Museum Plantin-Moretus, het Stadsarchief Oudenaarde en het Stadsarchief Turnhout werd voortgezet. Deze erfgoedinstellingen voegen zelfstandig exemplaren toe aan STCV onder begeleiding van Susanna, die hierbij ook de kwaliteitscontrole uitvoert. In 2015 nam Stadsarchief Turnhout het initiatief om naast hun eigen collectie ook andere (kleinere) Turnhoutse collecties te verwerken voor de STCV-databank, met name die van het Nationaal Museum van de Speelkaart, het Begijnhofmuseum (gedeeltelijk) en de historische collectie van het Corpus Christianorum. Daarnaast werden er ook twee nieuwe samenwerkingen opgestart: in februari met het Stadsarchief Gent en in oktober met het Museum voor Edelsmeedkunst, Juwelen en Diamant (Antwerpen). In totaal voegden deze externe erfgoedbibliotheken dit jaar maar liefst 42% van de nieuwe exemplaren toe.

Aanvullingen STCV in 2015

Zo'n 1% van de nieuwe exemplaren is te danken aan het enthousiasme van enkele oud-projectmedewerkers die Vlaamse oude drukken uit andere collecties toevoegen als ze daar kans toe zien. Dit jaar was dit bijvoorbeeld in de Bibliothèque Mazarine (Parijs; door Goran Proot), de Middle Temple Library (Londen; door Steven Van Impe) en de Koninklijke Bibliotheek van Nederland (Den Haag; Steven Van Impe).

Prospectie

In het najaar maakte Susanna in overleg met de verantwoordelijke voor de historische collecties van Plantentuin Meise afspraken voor een samenwerking die zal starten begin 2016. Ter voorbereiding daarvan volgde deze medewerker van de Plantentuin eind 2014 al de STCV-workshop rond bibliografie van het oude boek.

Workshop

Op 26 oktober organiseerden we samen met CERL en de Universiteit Antwerpen de workshop 'Exemplaargegevens van incunabelen internationaal in kaart gebracht'. De docenten waren Cristina Dondi en Alessandra Panzanelli Fratoni (University of Oxford, 15cBOOKTRADE). Het was een kans voor medewerkers van erfgoedbibliotheken die aangesloten zijn bij CERL om kennis te maken met het project 'Material Evidence in Incunabula' (MEI).

Veertien deelnemers van negen instellingen kregen niet alleen zicht op het project. Ze konden vooral ook zelf aan de slag met de MEI-databank. Zowel het raadplegen als het invoeren van exemplaargegevens in deze database is gratis. Het MEI-project bevordert de zichtbaarheid van collecties, stimuleert onderzoek naar herkomstgegevens en de samenwerking tussen collega's in Europa.

Communicatie

Het aantal volgers van de STCV-Facebookpagina liep in 2015 op van 246 naar 317 (+28%). We plaatsten meer dan veertig berichten op de pagina, met een gemiddeld bereik van meer dan de helft van de volgers. Omdat de STCV een internationaal publiek van bibliotheekmedewerkers en onderzoekers heeft, gebruiken we op deze pagina het Engels.

→ [facebook.com/shorttitlecatalogusvlaanderen](https://www.facebook.com/shorttitlecatalogusvlaanderen)

ABRAHAM

- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 6.2 – Instrumenten ontsluiting

Abraham is een online databank van Belgische kranten in Vlaamse bibliotheken en erfgoedinstellingen. Tussen 2007 en 2010 werden in Abraham de zeer kwetsbare kranten uit de periode 1830-1950 geïnventariseerd.

We bouwen de databank elk jaar verder uit. Abraham bevat nu meer dan 7200 krantentitels uit meer dan 100 erfgoedinstellingen in Vlaanderen en Brussel. In 2015 maakten we meer dan 300 nieuwe beschrijvingen en vulden we meer dan 1300 bestaande records aan.

→ krantencatalogus.be

Updates

Eén nieuwe instelling meldde zich in 2015 aan voor Abraham: het schoolarchief van het Sint-Romboutscollège in Mechelen. Naast incidentele updates werden lijsten van onverwerkte krantentitels en editiegegevens ingevoerd van het Hagelands Historisch Documentatiecentrum, de Openbare Bibliotheek Kortrijk, het Rijksarchief Kortrijk, het Stadsarchief Poperinge en veel specimina van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience.

In 2015 namen we opnieuw veel links op naar gedigitaliseerd materiaal. Het ging daarbij vooral om de honderden gedigitaliseerde titels uit de Eerste en de Tweede Wereldoorlog die te vinden zijn in de online collectie *The Belgian War Press* van CEGESOMA. Naast de links voegden we ook alle beschikbare informatie toe over het bezit op papier, microfilm en digitaal van de betrokken instellingen. Nieuw hierbij was bezitsinformatie van de Koninklijke Bibliotheek van België, het Algemeen Rijksarchief/CEGESOMA en het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis. In totaal zijn nu bij meer dan 1200 titels (zo'n 17%) rechtstreekse links te vinden naar online beschikbaar gedigitaliseerd materiaal.

Leermiddel

Om Abraham te kunnen aanvullen ondanks onze beperkte personeelsmiddelen gebruiken we Abraham als leermiddel voor stagiairs om de beginselen van de catalografie te leren. In 2015 voerde Cynthia Buts onder andere honderden links in naar digitale krantenedities in *The Belgian War Press* (CEGESOMA) en *BelgicaPress* (Koninklijke Bibliotheek van België).

Beeldmerk

Begin 2015 kreeg Abraham een eigen gezicht. Eind negentiende eeuw verscheen het Belgische gelegenheidsperiodiek *L'Abraham Verhoeven*, naar aanleiding van een grootse commerciële en historische krantententoonstelling in Brussel. Daarin vonden we een portret van de Antwerpse dagbladpionier naar wie de krantencatalogus is vernoemd. Verhoevens portret uit 1892 prijkt nu op krantencatalogus.be. Het verwijst naar de ontstaansperiode van het nieuwsblad en naar de lange traditie van het verzamelen en bewaren van kranten als bron voor de geschiedenis.

VALORISATIE BIBLIOGRAFISCHE DATABANKEN

- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 6.2 – Instrumenten ontsluiting

STCV en Abraham bestaan al heel wat jaren en worden voortdurend aangevuld. Daarom maken we tijd vrij om de databanken beter te 'valoriseren'. De twee grote pistes zijn het gebruiksvriendelijker maken van de databanken zelf en het promoten ervan via een communicatiestrategie.

Projectmedewerker Susanna De Schepper besteedt van juli 2015 tot juli 2016 de helft van haar tijd aan een traject om STCV en Abraham bruikbaar en bekender te maken. David Coppoolse springt in voor de technische aspecten van het traject en Eva Wuyts denkt mee over communicatie. De stuur- en collegagroepen van STCV en Abraham leveren belangrijke input. In samenspraak met hen stelden we een plan van aanpak op.

Wat we in 2015 al gerealiseerd hebben spitste zich voornamelijk toe op het verbeteren van de gebruiksvriendelijkheid en functionaliteit van de databanken. Ter voorbereiding van het tweede luik werd er een communicatieplan opgesteld en werden er (nieuwe) doelgroepen geïdentificeerd.

Abraham

In Abraham voegden we meer dan duizend links toe naar gedigitaliseerde kranten op grote digitale platformen zoals Het Archief (VIAA), The Belgian War Press (CEGESOMA) en Belgica Press (Koninklijke Bibliotheek van België). Door actief op zoek te gaan naar online beschikbare gedigitaliseerde exemplaren en links te voorzien, maken we de brug tussen de beschrijvingen en bezitsgegevens enerzijds, en de digitale context anderzijds.

Een kleine maar zinvolle aanpassing was het aanpassen van het lettertype van de Abraham-databank. Die is daardoor leesbaarder en overzichtelijker. Ook werd het aantal getoonde zoekresultaten verhoogd van 15 naar 100, wat het gebruik een stuk sneller maakt. Tenslotte voegden we een feedbackknop toe aan alle schermen van de databank, zodat gebruikers vragen, correcties en aanvullingen meteen kunnen melden.

De gegevens in onze databanken zijn veel rijker dan ze op het eerste gezicht lijken. Datavisualisaties kunnen helpen om die rijkdom te tonen aan het publiek en onderzoekers. Voor het project Nieuws van de Grote Oorlog maakte David Coppoolse een eerste visualisatie op basis van de Abraham-gegevens. Op een kaart is de herkomst en het doelgebied van kranten uit de Eerste Wereldoorlog weergegeven.

→ krantencatalogus.be/nieuwsvandegrooteoorlog

STCV-catalogus

In samenspraak met de stuurgroep werd de dataset van STCV uitgebreid en het regelwerk verfijnd. Daarmee spelen we onder andere in op nieuwe pistes binnen het boekhistorisch onderzoek, bijvoorbeeld op het vlak van typografie en statistisch onderzoek naar de boekproductie in Vlaanderen in vroeger eeuwen.

Nieuwe STCV-records worden vanaf nu volgens de nieuwe regels aangemaakt. Oude records worden gaandeweg 'geüpgradet'. In de databank is het nu ook mogelijk te zien welke records voorlopig zijn, en welke al werden gecontroleerd door een tweede catalograaf. Vroeger had de projectmedewerker deze informatie in een schaduw-databank, maar omdat er tegenwoordig heel wat STCV-cartografen actief zijn die baat hebben bij deze info, hebben we ze geïntegreerd. Ook onderzoekers kunnen nu zien of ze al dan niet met een geverifieerd record te maken hebben.

Heel wat informatie over de drukken in STCV is tegenwoordig online te vinden in andere bibliografische databanken (zoals ISTC, USTC, ESTC en STCN). De tekstuele referenties naar deze gegevens werden omgezet naar hyperlinks, zodat onderzoekers ze kunnen opvragen met één klik. Door het (wederzijds) linken naar andere databanken bedden we onze databanken gaandeweg mee in de snel evoluerende wereld van de 'linked (open) data'. We deden ook onderhoud en uitbreidingen van de links naar online beschikbare gedigitaliseerde exemplaren. Die zijn vaak een stuk minder stabiel dan we zouden wensen.

De structuur van de recordvelden in de catalogus maakten we logischer en een aantal velden kreeg een duidelijker label. Dat was een opmaat naar een upgrade van de interface, waarbij we de nieuwe snuffjes die de afgelopen jaren werden ingebouwd in de Brocade-software ten volle willen inzetten. Ook een frissere look staat op het programma. De nieuwe interface wordt ontwikkeld door David Coppoolse met ondersteuning van Anet (Universiteitsbibliotheek Antwerpen) voor enkele aanpassingen aan de back-end. Enkele van de verbeteringen zijn ondertussen ook al in de bestaande interface beschikbaar. De nieuwe catalogus komt begin 2016 beschikbaar als beta-versie voor de catalografen en wordt aan het eind van het eerste kwartaal uitgerold.

Met het upgraden van de interface volgen we niet alleen technisch de laatste ontwikkelingen op de voet, maar verbeteren we zowel de functionaliteit (meer en betere mogelijkheden) als de gebruiksvriendelijkheid. Zo wordt het voor gebruikers nog eenvoudiger en intuïtiever om de databanken te raadplegen uit interesse of voor onderzoek. Daarom krijgt de Abraham-databank straks ook een nieuwe jas, op basis van hetzelfde ontwerp als STCV.

→ test.stcv.be

STCV-handleiding

In 2014 hadden we al een online wiki opgezet als alternatief voor de inmiddels wat gedateerde STCV-handleiding op papier. In 2015 vulde Susanna de wiki aan met een Engelse vertaling. Daarbij werden al tal van aanvullingen aangebracht, net als veel links tussen gerelateerde secties. Alle catalografen hebben nu steeds de laatste versie bij de hand, in een snel doorzoekbaar formaat. Leden van de stuur- en collegagroepen kunnen zelf aanvullingen doen.

Manual Method Cataloguing Rules Reference Lists Catalogue Search the Manual Go

Edit Main page Actions Tools

Manual for the STCV

Bibliography of the Hand Press Book from Flanders

This manual provides information about the method for analytical bibliography as used by the Short Title Catalogue Flanders project. It is primarily geared towards project cataloguers, but also provides useful information for researchers utilising the online catalogue.

To access the manual, use the **Table of Contents**, the menu at the top or the search box.

Looking for the Catalogue? [\[edit\]](#)

Get a head start and enter your query here.

Search for Hand Press Books

David paste het uiterlijk van de wiki aan zodat die visueel aansluit bij het ontwerp van de nieuwe STCV-catalogus en goed leesbaar is.

Met de voltooiing van de Engelstalige online handleiding (die overigens voortdurend zal worden geüpdatet en uitgebreid) is de internationale bibliotheek- en erfgoedsector er een zeer degelijk naslagwerk rijker over de analytische bibliografie van historische drukken. Op die manier dragen we ook over de grenzen een steentje bij aan expertiseontwikkeling.

→ manual.stcv.be

EN OOK...

UniCat - Union Catalogue of Belgian Libraries

→ *6.2 - Instrumenten ontsluiting*

UniCat is een overkoepelende onlinecatalogus voor wetenschappelijk onderzoek en het hoger onderwijs. Met de databank doorzoekt u in één beweging de bibliotheekcatalogi van de universiteiten, hogescholen, onderzoekscentra, musea, erfgoedinstellingen, overheidsinstanties en de Koninklijke Bibliotheek van België.

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek zorgt ervoor dat de gegevens uit de STCV- en Abraham-databanken beschikbaar zijn in UniCat. Unieke historische boeken en kranten uit tientallen erfgoedinstellingen die anders niet in UniCat zouden zijn opgenomen, zijn daardoor gemakkelijker te vinden voor onderzoekers en studenten.

VI. CULTURELE ONTSLUITING

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek ontwikkelt expertise over de publieksontsluiting van de erfgoedcollecties van bibliotheken.

We breiden onze online erfgoedbibliotheek verder uit. We borgden de ervaringen met ons crowdfundingplatform in een online toolbox.

- 7.1 – Expertise publiekswerking
- 7.2 – Instrumenten publiekswerking
- 5.1 – Expertise digitalisering
- 5.2 – Instrumenten digitalisering

Op de website Flandrica.be kan het brede publiek kennismaken met de rijkdom van de Vlaamse bibliotheekcollecties. Het portaal bundelt gedigitaliseerd erfgoedmateriaal uit onze partnerbibliotheken.

In de komende jaren bouwen we de online erfgoedbibliotheek verder uit. In 2015 werd Flandrica.be verrijkt met 98 nieuwe werken, waarmee het totaal op 653 komt.

→ flandrica.be

Nieuwe partners

Flandrica.be staat open voor alle erfgoedbibliotheken. In 2015 namen drie bibliotheken deel aan het starttraject voor nieuwe projectpartners: de bibliotheek van het Museum Plantin-Moretus, de bibliotheek van het Museum voor Edelsmeedkunst, Juwelen en Diamant (MEJD) en de bibliotheek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA). In twee sessies maakten we medewerkers van deze bibliotheken wegwijs in de stappen die nodig zijn om werken op Flandrica.be te plaatsen. Aan een van deze sessies was ook een workshop 'Schrijven voor Flandrica.be' gekoppeld, gegeven door een externe schrijftrainer. Ook de redactieleden van de bestaande projectpartners woonden deze training bij.

Het Museum Plantin-Moretus en het MEJD slaagden er bij de update in het najaar van 2015 al in om een reeks werken aan te leveren. Daarmee komt het aantal bibliotheken in Flandrica.be op acht. De eerste stukken van het KMSKA verwachten we in 2016.

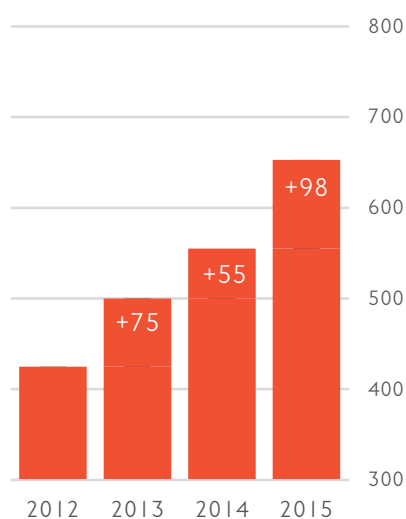
Updates

In 2014 was besloten om twee updaterrondes per jaar te voorzien: een in het voorjaar en een in het najaar. Het redactieteam van Flandrica.be vergaderde bij elke updaterronde een keer.

In mei verrijkten ze Flandrica.be met 22 werken en in november nog eens met 76. Daarmee was 2015 voor Flandrica.be het vruchtbaarste jaar sinds de start in 2012. In drie jaar groeide de collectie met meer dan vijftig procent, van 425 naar 653 titels.

Via Flandrica.be brengen we ook informatie over publieksactiviteiten van erfgoedbibliotheken en over digitale collecties naar het brede publiek. Op de startpagina publiceerden we in 2015 zo'n dertig nieuwsberichten.

Werken in Flandrica.be

Vertaling

Het erfgoed op Flandrica.be moet er ook zijn voor het internationale publiek. Het was daarom altijd onze bedoeling om een Engelstalige versie van de website te realiseren. Die versie kwam in april 2015 online. Onze technische partner LIBIS (KU Leuven) deed hiervoor de nodige softwareaanpassingen. De interfacevertaling deden we in huis, de rondleidingen lieten we extern vertalen. Een vertaling van de begeleidende teksten bij de afzonderlijke werken is voorzien voor 2016.

The screenshot displays the Flandrica.be website interface in English. At the top, the logo and navigation tabs are visible: "THE COLLECTION", "BY SUBJECT", "BY LOCATION", "BY PERIOD", and "THE GUIDED TOURS". A search bar is located in the top right corner. Below the navigation is a large banner featuring a collage of historical documents and books, with a vertical menu listing categories such as "GENERAL", "BELGIUM", "HISTORY", "NEWSPAPERS", "MEDIA", "NETHERLANDS", "PERIODICAL", and "LAW AND POLITICS".

The main content area is divided into three columns:

- INFO:**
 - TYPOGRAPHICAL TREASURE TROVE:** A section featuring a photo of a person reading a book, with the text "OUD IS IN" and "FLANDRICA.BE".
 - ANTHOLOGY:** A list of various historical works, including "Биденоси сборник Bible of Angou", "DE ROOVERE", "Escap-Vrijer DE GERLACHE", "Hademlich Book of Visions", "LAMBERTUS Liber Floridus", "LANOYE Neerit", "Een elegies rockgedichte LESSIUS", "De iustitia et iure MARINEKORPS", "An Flanderns Kiste", "MASA'ALLAH IBNATARI", "Astrobleium", "Mesehele", "ORTHELIUS Theatrum orbis terrarum", "PLANTIN", "Biblie Hebraica", "RODENBACH", "Bruges in morte SANDERUS", "Flandria illustrata", "SIMONAU", "Principaux monuments gothiques de l'Europe", "SOLVYNS", "Coloured Etchings", "Descriptive of the Herbario", "STEREBECK", "Circulus", "SUSO", "Handert Betrachtungen und Begehungen", "TENIERS", "Theatrum pictorium", "VANDEN GHEYN", "Preludes for Carillon", "VENIUS", "Theatro moral de la vida humana", "VERBIEST", "Typus ecclesie lutee", "VERDUSSEN", "Reyniert den Vies", "VESALIUS Anatomie &c. &c.", and "VESALIUS".
- GUIDED TOURS:**
 - MASTERPIECES:** A selection of recognized Flemish masterpieces, including "The Lamb of God (Ghent Altarpiece)" and "Descent from the Cross".
 - FROM ANTWERP TO ANTARCTICA:** Flemings around the world, a basis for adventure, scientific curiosity, political unrest, fortuitous events, coercion, religious belief.
 - VANISHED PLACES:** The environment in which we live is constantly changing, largely due to human activities but also because of disasters, natural evolutions and the passage of time.
 - TALL STORIES:** "Paper is patient", goes the Dutch saying. According to the Van Dale Dutch dictionary, it means that you can write down even the most flagrant lies and the greatest idiocies and absurdities.
- EXPLORE:** A grid of categories including ART, DAILY LIFE, ECONOMICS, GEOGRAPHY, HISTORY, LAW AND POLITICS, LINGUISTICS AND LITERATURE, MEDIA, MUSIC, PHILOSOPHY, RELIGION: CHRISTIANITY, RELIGION: OTHER, and SCIENCE.

The footer contains social media icons (Facebook, Twitter, Pinterest) and contact information: "About Flandrica.be | Partners | Colophon | Terms of Use | Contact us" and "© Flanders Heritage Library".

BOEKENSTEUN

- 7.2 – Instrumenten publiekswerking
- 7.1 – Expertise publiekswerking

Met Boekensteun onderzochten we of crowdfunding aanvullende financiering kan opleveren. Via het platform konden erfgoedbibliotheken in Vlaanderen en Brussel geld zoeken voor de conservering van oude boeken of andere bibliotheekmaterialen. In totaal vonden elf erfgoedprojecten in 2013–2014 hun weg naar 'de crowd'.

Slotjaar

Het contract met Stichting Voordekunst (de leverancier van het platform) werd eind 2014 met een jaar verlengd, zodat de sector nieuwe crowdfundingprojecten via Boekensteun kon lanceren. Begin februari lanceerden we via onze eigen communicatiekanalen een oproep voor projecten. De respons hierop was klein en bleef bij enkele (te vage) ideeën. Voor veel bibliotheken moet de uitwerking en uitvoering van een crowdfundingproject langer op voorhand ingepland kunnen worden. En blijkbaar is de sector van erfgoedbibliotheken te klein om een afzonderlijk crowdfundingplatform continu van projecten te voorzien.

Om het tijdelijke project Boekensteun te verduurzamen, voerden we gesprekken met FARO en de Koning Boudewijnstichting. We onderzochten of het mogelijk was om in eigen beheer een crowdfundingplatform uit te bouwen of om de toepassingsfeer van het platform uit te breiden naar de bredere cultureel-erfgoedsector. Geen van beide pistes bleken haalbaar, zodat we genoodzaakt waren om Boekensteun eind 2015 stop te zetten. Bibliotheken die dat willen kunnen nog altijd gebruik maken van onze expertise en communicatiemiddelen om hun project via andere platformen te promoten.

Boekensteun nam wel nog deel aan de campagne Erfgoeddoel van FARO. Het leverde twee kleine donaties op voor het Fonds van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek bij de Koning Boudewijnstichting. Dat fonds blijft overigens bestaan. We sluiten niet uit dat het in de toekomst voor andere fondsenwervingsdoeleinden zal worden ingezet. Daar moeten we eerst nog een denkoefening rond doen.

Expertisedeling

Boekensteun was het eerste initiatief in de erfgoedsector dat crowdfunding als financieringsmechanisme grondig exploreerde. Ook in 2015 hebben we onze ervaringen zoveel als mogelijk met de sector gedeeld door voordrachten en informele gesprekken (zie ook vanaf pagina 65). Eva Wuyts en Sam Capiu namen twee maal deel aan een sectorevenement rond aanvullende financiering, georganiseerd door minister van cultuur Sven Gatz. Ervaringen en aanbevelingen deelden we in enkele doe- en denkworkshops. En tenslotte documenteerden we onze kennis in een online toolbox (zie pagina 57).

TOOLBOX CROWDFUNDING

→ 7.1 – Expertise publiekswerking

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek deed in de afgelopen jaren heel wat kennis en ervaring op rond crowdfunding. De online toolbox 'Vele kleintjes. Een helpende hand voor crowdfunding in de culturele sector' maakt die permanent beschikbaar voor collega's die ook met crowdfunding aan de slag willen.

Om de kennis die we opdeden bij de ontwikkeling van Boekensteun duurzaam te borgen en voor de hele culturele sector ter beschikking te stellen, ontwikkelden op vraag van de vorige minister van cultuur een online handleiding. Hiervoor ontvingen we een extra financiering van 9.800 euro. De uitgebreide website werd volledig in huis gemaakt door David Coppoolse. David, Eva Wuyts, Sam Capiou en consultant Iris

Steen schreven de teksten.

Het fraaie resultaat werd in april voorgesteld op het kabinet van minister Gatz, die de toolbox in juli samen met Eva presenteerde op een persconferentie rond een witboek voor alternatieve financiering.

→ velekleintjes.be

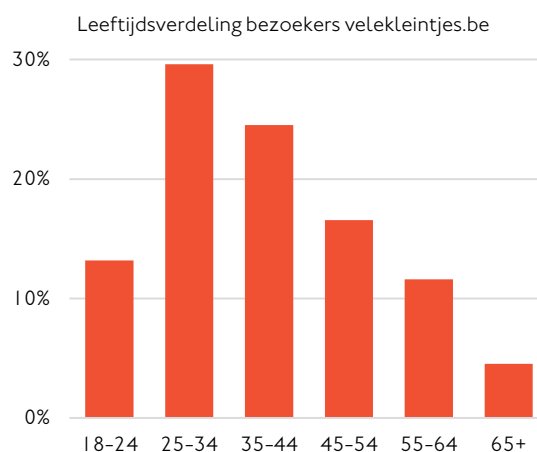
Inhoud

Wie zich afvraagt of crowdfunding iets is voor zijn organisatie, kan dankzij de website 'Vele kleintjes' een gegronde afweging maken. De toolbox bestaat uit vier onderdelen:

- Het Dossier 'Crowdfunding' geeft de belangrijkste informatie over crowdfunding, met links naar meer.
- 'Stap voor stap' helpt je op een overzichtelijke manier op weg met een eerste crowdfundingactie.
- 'In de praktijk' trekt conclusies uit de ervaringen met het crowdfundingplatform Boekensteun.
- 'Projectvoorbeelden' geeft een overzicht van crowdfundingacties uit de Vlaamse culturele sector.

In de maand van de lancering werd de toolbox ruim zeshonderd keer geraadpleegd. Sinds augustus vinden zo'n driehonderd bezoekers per maand hun weg naar de handleiding. De meeste aandacht gaat naar de secties met achtergrondinformatie en het praktijkvoorbeeld Boekensteun: elk zo'n dertig procent. Het stappenplan is goed voor tien procent van de paginaweergaves. De toolbox trekt een relatief jong publiek.

Een aangepaste en voor druk geschikte versie van de online toolbox werd opgenomen in het tijdschrift 'Wegwijzer voor Bibliotheken en documentatiecentra' van de VVBAD.

TENTOONSTELLINGSPROJECT

→ 7.1 – Expertise publiekswerking

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek organiseert, in nauwe samenwerking met de Koninklijke Bibliotheek van Nederland, de Universiteit Antwerpen (Centrum voor Stads geschiedenis) en de Provinciale Bibliotheek Limburg een grootschalig tentoonstellingsproject met als werktitel 'Het oude boek en de nieuwe media'. Dit project mondt in 2016 uit in een fysieke, reizende expo in buiten- en binnenland, in een digitaal mediaplatform en een educatieve bibliotheektool.

Gastlandschap

In 2016 zijn Vlaanderen en Nederland gastland op de Frankfurter Buchmesse, de grootste professionele boekenbeurs ter wereld. Het Vlaams Fonds voor de Letteren en het Nederlands Letterenfonds willen met een ambitieuze artistieke invulling de culturele dialoog tot stand brengen tussen Duitsland en zijn westelijke burens. Met de Buchmesse in oktober als hoogtepunt palmen de organisatoren Duitsland vanaf maart helemaal in door een frisse literaire wind, die een aanstekelijke dynamiek zal doen ontstaan.

Het tentoonstellingsproject 'Het oude boek en de nieuwe media' past helemaal in dat initiatief. Het is een innovatief mediawijs project dat de Vlaamse bibliotheken en hun collecties internationaal op de kaart zet. Dat vertaalt zich in de eerste plaats in een reizende tentoonstelling op verschillende locaties in drie landen, met een showcase op de Frankfurter Buchmesse als afgeleide. Daarnaast komt er een mediaplatform (genetwerkte installaties in de tentoonstelling en een website) dat de tentoonstellingservaring voedt en versterkt, en een mediawijze tool. De tool en het platform kunnen na afloop worden gedeeld met de brede bibliotheek- en cultureel-erfgoedsector.

Bladeren en swipen

Het oude boek en de nieuwe media laat zien welke impact de sociale media vandaag hebben, en toont daarbij verrassende parallellen met de vroege zestiende eeuw. Vertrekkend vanuit de hedendaagse leefwereld waarin multimedia en bondige meningen alomtegenwoordig zijn, dompelen we de bezoeker onder in een virtuele en interactieve opstelling die uitnodigt tot het (her)ontdekken van kostbare oude boeken, maar ook tot browsen, swipen, scannen en tweeten.

Na contacten met diverse Duitse musea en bibliotheken en plaatsbezoeken aan Mainz en Münster bleek de Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek in Göttingen de partner bij uitstek om de tentoonstelling als eerste locatiepartner te ontvangen. In 2017 volgen nog Museum Meermanno (Den Haag), de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience (Antwerpen) en de Provinciale Bibliotheek Limburg (Hasselt).

Vorbereiding en opstart

De eerste ideeën voor het project dateren uit 2014. Ze werden in 2015 in overleg met de verschillende partners verder verfijnd en vastgelegd in een projectplan dat in november werd goedgekeurd door de Raad van Bestuur. Dat resulteerde in een verduidelijking van het tentoonstellingsconcept, de doelstellingen en doelgroepen, en in een heldere organisatiestructuur. Het bevat ook de omschrijving van de verschillende werkpakketten, met daaraan gekoppeld taken en verantwoordelijkheden, een budget en planning. Maar daar ging heel wat werk aan vooraf.

Begin 2015 stelde Eva Wuyts een subsidieaanvraag op voor een internationaal project. De goedkeuring volgde in juli, met de toekenning van een bedrag van 120.600 euro. (Voor de tweede fase van dit project vragen we in 2016 opnieuw een subsidie aan.)

In augustus werven we een eerste voltijdse projectmedewerker aan: Dr. Maartje De Wilde. Zij staat in voor de inhoudelijke coördinatie en algemene projectondersteuning. In december kwam Luc Dewaele aan boord als externe consultant. Hij neemt de zakelijke projectleiding en productieleiding op zich, en rapporteert aan Eva en Jan Bos (KB). Jan geeft zakelijk advies en verzorgt ook de contacten met Museum Meermanno.

Het hele jaar door hebben we intens overlegd met verschillende organisaties uit de bibliotheek-, onderwijs en cultureel-erfgoedsector. Met FARO, Locus, Mediawijs.be, Linc, het Vlaams Fonds voor de Letteren en Stichting Lezen sloten we een formeel partnerschap.

Inhoud

Een werkgroep Content onder leiding van Dr. Marieke Van Delft (KB) maakte werk van de concretisering van de tien tentoonstellingsthema's en de selectie van de tentoon te stellen boeken. Prof. Dr. Pierre Delsaerdt begon aan de selectie voor de Vlaamse stukken die uit de collecties van de zes partnerbibliotheken komen. Die zullen in de loop van 2016 alle werken digitaliseren en via Flandrica.be ontsluiten.

Voor het luik nieuwe media werken we sinds december 2015 samen met Bureau Jeugd en Media. Deze partner beschikt over expertise in sociale en digitale media, in digitale cultuur en educatie daaromtrent. Zij treden op als adviseur, ze bewaken de verhaallijn rond de sociale media en selecteren tentoonstellingsmateriaal. Isabelle Thoelen (Provinciale Bibliotheek Limburg) is verantwoordelijk voor de uitwerking van het educatieve luik.

Marieke en Maartje legden eind 2015 contacten met diverse Nederlandse en Vlaamse universiteiten en hogescholen. Universiteit Antwerpen (master Literatuur van de moderniteit), Hogeschool PXL (Hasselt), LUCA-School of Arts, De Haagse Hogeschool, Hogeschool voor de Kunsten Utrecht (HKU) toonden zich bereid om hun studenten als mede-curatoren en co-creators van het project in te schakelen. We vragen ze om vanuit hun opleiding en expertise de brug te slaan tussen oude boeken en nieuwe media. Zij vormen een belangrijke doelgroep en door ze actief mee te laten denken en werken hopen we met de tentoonstelling ook jongeren te bereiken.

Infrastructuur

Om alle projectinformatie te stroomlijnen onderzocht David Coppoolse diverse samenwerkingstools. Uiteindelijk kozen we voor Google Drive en een eigen sociaal netwerksite, gebaseerd op de opensource software Oxwall. Op die site delen we nuttige weetjes en vonden voor de tentoonstelling. Als werkpakketleider van het luik 'mediaplatform' leidt David het ontwerp en de realisatie van de ICT-infrastructuur voor het project, zowel binnen de tentoonstellingsruimte als online.

Eind 2015 stuurden we de offerteaanvraag uit voor de aanstelling van een scenograaf. Begin 2016 werd beslist om de opdracht toe te wijzen aan de firma Exponanza uit Gent. In het eerste kwartaal van 2016 gaan we op zoek naar een tweede leverancier voor de ICT-oplossing.

VII. EXPERTISENETWERK

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek verspreidt de expertise die ze ontwikkelt in de sector van de erfgoedbibliotheeken.

We verstrekken advies en participeren in verschillende praktijkgemeenschappen.

PRAKTIJKGEMEENSCHAPPEN

- 3.1 – Expertise collectiebeleid
- 4.1 – Expertise bewaring
- 5.1 – Expertise digitalisering
- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 7.1 – Expertise publiekswerking

Collegagroepen

Als netwerkorganisatie en kennismakelaar zet de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de komende jaren in op collegagroepen. Dat zijn niet-hiërarchische overlegstructuren waarin professionals regelmatig samenkomen en zo kennis delen en creëren.

In 2015 waren onder onze vleugels de volgende collegagroepen actief:

<i>Collegagroep</i>	<i>Onderwerp</i>	<i>In samenwerking met</i>
Collegagroep STCV	Bibliografische beschrijving van oude drukken	
Collegagroep Verhuizen van documentaire collecties	Verhuizen	FARO
Gebruikersgroep Cometa	Beschrijven op collectieniveau	FARO en PACKED
Redactieteam Flandrica.be	Publiekswerking	
Traject Collectieplan	Collectiebeleidsplanning	FARO

Ons personeel participeert ook in de collegagroepen van andere organisaties:

<i>Collegagroep</i>	<i>Organisator</i>	<i>Deelnemer</i>
DBNL-werkgroep Content	Nederlandse Taalunie, KB Nederland, Vlaamse Erfgoedbibliotheek	David Coppoolse
Europeana Overlegplatform Vlaanderen	Agentschap Kunsten en Erfgoed	David Coppoolse
Gebruikersgroep Anet	Universiteitsbibliotheek Antwerpen	Susanna De Schepper
Gebruikersgroep Cultureel erfgoed en auteursrecht	FARO, VKC en Move	Eva Wuyts
Leren in de erfgoedsector	FARO	Eva Wuyts
Nieuws van de Grote Oorlog - Werkgroep Interactie	VIAA	Eva Wuyts
Werkgroep Seriële overheidspublicaties	FARO	Susanna De Schepper
Werkgroep Waardering en selectie	Provinciale depotconsulenten	Eva Wuyts David Coppoolse

Stuurgroepen

Voor bepaalde projecten of expertisedomeinen kan onze raad van bestuur zich laten adviseren door een stuurgroep. Die verricht beleidsvoorbereidend werk en treedt op als klankbord voor zowel de raad van bestuur als voor de uitvoerders van een project of initiatief. De raad van bestuur kan ook beslissen om bepaalde bevoegdheden te delegeren aan een stuurgroep.

In 2015 waren er stuurgroepen voor de projecten STCV, Abraham, digitaal depotonderzoek en Flandrica.be. De stuurgroep Flandrica.be kwam in 2015 niet bij elkaar. Voor het UPLA-project bestaat er een klankbordgroep, maar die heeft niet vergaderd (zie pagina 78 voor de samenstelling van deze groepen.)

Ons personeel wordt regelmatig vanuit hun functie en expertise gevraagd om deel te nemen aan de adviseerende organen van andere organisaties of hun projecten. In 2015 ging het om:

<i>Orgaan</i>	<i>Organisatie</i>	<i>Deelnemer</i>
<i>Begeleidende commissie Anet</i>	Universiteitsbibliotheek Antwerpen	David Coppoolse
<i>Commissie DBNL</i>	Nederlandse Taalunie, KB Nederland, Vlaamse Erfgoedbibliotheek	Eva Wuyts
<i>Jury Prijs voor Cultureel Erfgoed van de Provincie West-Vlaanderen</i>	Provincie West-Vlaanderen	Eva Wuyts
<i>Stuurgroep Erfgoeddoel</i>	FARO	Eva Wuyts
<i>Stuurgroep Imago-onderzoek bibliotheken en archieven</i>	VVBAD	Eva Wuyts
<i>Stuurgroep Nieuws van de Grote Oorlog</i>	Vlaams Instituut voor Archivering	Eva Wuyts David Coppoolse

EXPERTISEDELING

- 2.3 – Sectorinformatie
- 3.1 – Expertise collectiebeleid
- 4.1 – Expertise bewaring
- 5.1 – Expertise digitalisering
- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 7.1 – Expertise publiekswerking

Publicaties

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek speelt actief in op de vraag van (vak)media om een bijdrage te leveren over erfgoedbibliotheeken. Die worden geïllustreerd met eigen beeldmateriaal. Alle verschenen artikelen en publicaties zijn terug te vinden (en meestal ook digitaal raadpleegbaar) via de documentatiesectie van onze website. In 2015 verschenen onder meer deze artikelen:

- Sam Capiou, David Coppoolse & Eva Wuyts, 'Crowdfunding', in: J. Hendrickx (red), Wegwijzer voor bibliotheken en documentatiecentra, 39 (2015), 74 - 93.
- Sam Capiou, Eva Wuyts en Marijn de Valk. 'The Universal Procedure for Library Assessment: A statistical model for condition surveys of special collections in libraries.' *IFLA Journal* 41, no. 3 (2015): 265-271. vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/bron/3575
- Rony Vissers, Tuur Van Hove en David Coppoolse. 'Meten is weten: Zeven tips om de kwaliteit van je (kranten)digitaliseringsproject te verbeteren.' *META. Tijdschrift voor bibliotheek en archief* 2015, no. 9 (2015): 8-13. vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3620

Spreekbeurten

Onze medewerkers en bestuursleden worden regelmatig gevraagd om te komen spreken over de projecten en initiatieven van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek. Dit waren de belangrijkste presentaties in 2015:

Bijeenkomst	Organisator	Spreker	Onderwerp
<i>Informatie aan Zee</i>	VVBAD	Sam Capiou	Verzamelen of verliezen: deponeren van digitale publicaties?
<i>Algemene Vergadering Folio Tijdschriften</i>	Folio Samenwerkingsverband tussen Vlaamse culturele, literaire en erfgoedtijdschriften	Sam Capiou	Deponeren van digitale publicaties
<i>BoekenOverleg</i>	BoekenOverleg	Sam Capiou	Deponeren van digitale publicaties
<i>Informatie aan Zee</i>	VVBAD	Eva Wuyts	35.000 redenen om te gaan crowdfunden
<i>CERL Coordinating Committee</i>	CERL	Eva Wuyts	Flanders Heritage Library
<i>Persconferentie Witboek</i>	Kabinet en CJSM	Eva Wuyts	Toolbox Vele Kleintjes
<i>Persconferentie Nieuws van de Groote Oorlog</i>	Kabinet en VIAA	Eva Wuyts	Erfgoedbibliotheeken

Interviews

Onze medewerkers werden in 2015 verschillende malen geïnterviewd:

- Sam Capiou sprak met Marlies Amelynck, studente communicatiemanagement aan de HOWEST te Kortrijk, voor haar bachelorproef over het project Boekensteun.
- Eva Wuyts werd geïnterviewd door Fauve Deconinck en Pauline D'haene, studenten van de opleiding Cultuurmanagement van de Universteit Antwerpen. Ze kregen voor het vak 'Beleid en Context van Kunst en Cultuur' de opdracht om het beleidsplan en het beleidsbeslissingsproces van de organisatie te analyseren.

Conferenties

Net als bij voorgaande edities maakte David Coppoolse deel uit van de programmawerkgroep van 'Informatie aan zee 2015'. Hij trad ook op als sessieleider tijdens deze tweejaarlijkse conferentie van de VVBAD.

ADVIESVERLENING

- 3.1 – Expertise collectiebeleid
- 4.1 – Expertise bewaring
- 5.1 – Expertise digitalisering
- 6.1 – Expertise ontsluiting
- 7.1 – Expertise publiekswerking

Adviescommissie Cultureel Erfgoed

Eva Wuyts nam in mei ontslag uit de Adviescommissie Cultureel Erfgoed (ACCE) van de Vlaamse overheid omdat dit onverenigbaar is met een bestuursfunctie bij de vzw Overleg Cultureel Erfgoed.

Adviesvragen

Alle medewerkers engageren zich om zo snel en correct mogelijk te antwoorden op vragen van bewaarinstellingen, onderzoekers, culturele organisaties en particulieren. Als we een vraag niet met enkele e-mails of telefoontjes kunnen oplossen, leidt dit soms tot een intensiever begeleidingstraject. Zo nodig zetten ook onze partnerbibliotheken hun expertise in. De meeste adviesvragen gaan over de vindbaarheid van (digitale) kranten, gevolgd door informatievragen over schenkingen en crowdfunding. Via Flandrica.be krijgen we af en toe vragen over de reproductie van collectiestukken.

Begeleidingstraject kwaliteitslabel

Net als de voorgaande jaren boden FARO en de Vlaamse Erfgoedbibliotheek (via onze websites) aan om erfgoedbibliotheken te helpen bij hun aanvraag voor het behalen van een kwaliteitslabel. RoSa vzw – Expertisecentrum, bibliotheek en archief voor gelijke kansen m/v, feminisme en gender nam hierna contact op. Eva Wuyts ging er op plaatsbezoek om toelichting te geven bij de procedure en om eerste adviezen te geven. Ze gaf ook feedback op het aanvraagdossier van de Provinciale Bibliotheek Tolhuis die in 2015 werd erkend.

Informatie- en bibliotheekwetenschap

Voor het vak Bibliotheekbeheersystemen van de opleiding Informatie- en bibliotheekwetenschap werkten twee groepjes studenten aan een opdracht rond de collectiewijzer (zie ook op pagina 25). David Coppoolse instrueerde hiervoor de studenten.

VIII. ORGANISATIE

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een moderne en professionele netwerkorganisatie.

We hebben bijzondere aandacht voor goed bestuur, welzijn op het werk, diversiteit, toegankelijkheid en duurzaamheid.

GOED BESTUUR

→ 1.1 – Goed bestuur

De manier waarop de Vlaamse Erfgoedbibliotheek functioneert als netwerk is erg experimenteel. Daarom besteden we veel aandacht aan interne afspraken, communicatie, processen en (beslissings)procedures. Zo houden we onze partners, die behoorlijk van elkaar verschillen, betrokken.

Behalve inzet van de centrale staf vraagt de Vlaamse Erfgoedbibliotheek een grote inspanning van de zes betrokken bibliotheken. Het bestuur evalueert de werking van het netwerk daarom regelmatig en stuurt waar nodig bij.

Bestuur

Alle partnerbibliotheken zijn lid van de bestuursorganen. Zo kunnen ze rechtstreeks toezicht houden op het functioneren van de vereniging. De druk bijgewoone bestuursvergaderingen dienen ook om informatie uit te wisselen over de eigen organisaties en als forum om te reflecteren over gemeenschappelijke thema's of initiatieven zoals de oprichting van een belangenbehartiger of het traject rond de Conceptnota Cultureel Erfgoed.

Ons online samenwerkingsplatform Atrium fungeert voor deze vergaderingen als een archief waar bestuursleden behalve de agenda's, vergaderstukken en notulen ook contracten, tussentijdse rapporten en andere nuttige informatie kunnen consulteren.

Het bestuur van de vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek was in 2015 als volgt samengesteld::

Persoon	Instelling	Lid van ^o	Bijzonderheden
Pierre Delsaert	Informatie- en bibliotheekwetenschap, Universiteit Antwerpen	DB RB AV	voorzitter
An Renard	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience	DB RB AV	secretaris-penningmeester
Martine Balcer	Provinciale Bibliotheek Limburg	DB RB AV	ondervoorzitter
Trudi Noordermeer	Universiteitsbibliotheek Antwerpen	RB AV	
Leen Speecke	Openbare Bibliotheek Brugge	RB AV	
Hilde Van Kiel	Universiteitsbibliotheek Leuven	RB AV	
Sylvia Van Peteghem	Universiteitsbibliotheek Gent	RB AV	
Tom Deneire	Universiteitsbibliotheek Antwerpen	AV	
Hendrik Defoort	Universiteitsbibliotheek Gent	AV	
Ludo Vandamme	Openbare Bibliotheek Brugge	AV	
Marleen Vandenreyt	Provinciale Bibliotheek Limburg	AV	
Steven Van Impe	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience	AV	
Bruno Vermeeren	VVBAD	AV	
Veronique Verspeurt	Universiteitsbibliotheek Leuven	AV	
Jeroen Walterus	FARO	AV	
Lieve Watteeuw	KU Leuven	AV	

^o DB = dagelijks bestuur, RB = raad van bestuur, AV = algemene vergadering.

In 2015 vonden zeven vergaderingen plaats van het dagelijks bestuur, vijf van de raad van bestuur en drie van de algemene vergadering. Zoals altijd koppelden we de eerste bestuursvergadering van het jaar aan een plaatsbezoek (de recent vernieuwde Faculteitsbibliotheek Ingenieurswetenschappen en Architectuur in Gent) en een nieuwjaarslunch.

Financieel beheer

De boekhouding wordt verwerkt door Fiskodata, een kantoor dat gespecialiseerd is in culturele vzw's. SDWorx verzorgt de loonadministratie. Een extern accountant controleert elk jaar de boeken. Voor de aankoop van diensten en leveringen volgen we de wet op de overheidsopdrachten. Voor elke opdracht worden meerdere partijen aangezocht en wordt een omschrijving opgemaakt. Bij grotere opdrachten werken we met gunningscriteria en een jury. Facturen worden snel en correct uitbetaald. Voor bedragen vanaf 5.000 euro moet dit gebeuren door twee bestuursleden. Bij (de opdracht tot) het bestellen en het betalen van goederen zijn steeds twee verschillende personen betrokken.

Online samenwerking

Als netwerkorganisatie heeft Vlaamse Erfgoedbibliotheek vanaf het begin geprobeerd om online samenwerkingstools te gebruiken. In het begin was dit voor velen nog nieuw en onwennig. Inmiddels zien we het gebruik van dit soort tools in de hele erfgoed- en bibliotheeksector.

We gebruikten een eigen website op basis van de opensource software Open Atrium om bestanden te delen met bestuursleden en projectwerkgroepen. Qua gebruikersgemak voldeed die niet meer aan de verwachtingen en upgraden naar een nieuwe versie bleek complex. Allerlei andere tools die we 'in the cloud' gebruikten waren eerder ad hoc gekozen en verschilden van initiatief tot initiatief.

In 2015 stroomlijnden we onze interne informatievoorziening. Stafmedewerker David Coppoolse onderzocht wat we nodig hadden en wat betaalbare oplossingen waren. Uiteindelijk besloten we om voor de meeste functies over te schakelen op Google Apps. We maakten al lang gebruik van dit platform voor onze e-mail en agenda, en dankzij Google Apps for Non-Profits bleken we gratis gebruik te kunnen maken van alle professionele Google-diensten op dit platform. Zo kunnen we zonder eigen infrastructuur een heel scala aan samenwerkingsmogelijkheden inzetten, binnen een omgeving waarmee veel mensen al bekend zijn.

Eind 2015 begonnen we met het archiveren van afgeronde projecten en initiatieven op de Atrium-site. Voor bestuurs- en personeelsinformatie zetten we met behulp van Google Sites en Google Drive alternatieve intranetsites op. Dat deden we ook voor enkele lopende initiatieven (projectinformatie voor Flandrica.be, collegagroep Verhuizen). Voor het international tentoonstellingsproject in het kader van de Frankfurter Buchmesse maakten we vanaf het begin gebruik van Google Drive. De archivering en migratie van alle gegevens moet begin 2016 klaar zijn. Dan worden ook de gebruikers geïnformeerd van de nieuwe locatie van de nog actuele informatie.

PERSONEELS- EN WELZIJSBELEID

→ 1.2 – Personeel en welzijn

Personeel

De loon- en overheadkosten stijgen elk jaar. De verlenging van de beleidsperiode met één jaar (tot 2018) met dezelfde beperkte werkingsmiddelen plaatst de vzw voor grote financiële uitdagingen. Onze structurele werkingsmiddelen gaan voor 94 % op aan onze kleine vaste staf (Eva Wuyts, David Coppoolse en Susanna De Schepper) en een tijdelijke medewerker. Zonder extra inkomsten kunnen we deze ploeg niet aan boord houden, noch onze werkingskosten (zoals hosting en gebruik van infrastructuur) betalen.

- Eva Wuyts werkte de eerste zes maanden 80% met tijdskrediet. David Coppoolse en Susanna De Schepper werkten voltijds.
- Sam Capiu ging op 1 oktober uit dienst. Hij werkt tot 1 oktober 2016 bij de vzw Kunstenstad van de stad Antwerpen aan het onderzoek naar digitale deponering van flandrica.
- Het vierde opeenvolgende contract van Tuur Van Hove als tijdelijke medewerker voor het project 'Nieuws van de Grote Oorlog' werd niet meer verlengd omdat het project ten einde liep en zijn loonkost volledig werd vergoed door VIAA. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek verliest met Tuur een specifieke expertise maar de vzw heeft niet de middelen om hem een contract van onbepaalde duur aan te bieden.
- Assistent Nicolas Janssen was in 2015 nog twee dagen in dienst. Hij werd pas op 1 september vervangen door Cynthia Buts. Ze kwam in dienst met een beroepsinlevingsovereenkomst (BIO) die ze op 30 november voortijdig beëindigde om elders aan de slag te gaan. Niettemin vinden we deze betaalde stageplaatsen een goede springplank voor jonge mensen, zeker na de afschaffing in 2015 van de opleiding Informatie- en Bibliotheekwetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Voor elke BIO-baner wordt een opleidingsplan opgemaakt.

De organisatie heeft een organogram dat niet volledig is ingevuld. Voor elk personeelslid zijn er taakafspraken opgemaakt. Die worden in principe jaarlijks hernieuwd. Minstens tweemaal per maand is er een teamoverleg. Daarnaast volgt de coördinator de dagelijkse werking op via individuele update-gesprekken. Er is een gedeelde agenda en eind 2015 zijn we ook overgegaan tot het bijhouden van onze individuele taken en planning via de webtool Trello. Ook die informatie wordt net als onze agenda gedeeld met het hele team.

De coördinator wordt geëvalueerd door het dagelijks bestuur. Zij evalueert de overige teamleden. In 2015 heeft er wegens tijdsgebrek geen enkele evaluatie plaats gevonden. Dit wordt in 2016 ingepland, evenals het voeren van functioneringsgesprekken.

Nieuwe medewerkers of stagiairs worden goed onthaald. Zij kunnen ook infosessies volgen bij de verschillende afdelingen van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience. Het omgekeerde gebeurt ook: alle nieuwe (vrijwillige) medewerkers van de Consciencebibliotheek maken via een infosessie van Eva Wuyts kennis met de medewerkers en de werking van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

Voor de meest courante activiteiten die het team moet uitvoeren bestaan handleidingen of uitgeschreven procedures. Die worden in 2016 gebundeld en verder uitgebreid op een intranetsite voor het personeel.

Medewerker	Functie	Aanstelling	Niveau ^o	In dienst	Uit dienst
Eva Wuyts	Coördinator	100% Vast	A 1a 13	1 feb 2009	
David Coppoolse	Stafmedewerker ontsluiting en digitale collecties	100% Vast	A 1a 14	1 okt 2009	
Sam Capiou	Projectmedewerker conservering en preservering	100% Tijdelijk	A 1a 6	1 apr 2014	
Susanna De Schepper	Projectmedewerker bibliografische ontsluiting	100% Vast	A 1a 5	1 jan 2012	
Tuur Van Hove	Projectmedewerker digitalisering	100% Tijdelijk	B 1 à A 1 10	18 aug 2013	13 maa 2015
Cynthia Buts	Assistent	100% Tijdelijk	Stage	4 sep 2013	16 jan 2014
Nicolas Janssen	Assistent	100% Tijdelijk	B 1 0	4 jul 2014	3 jan 2015

^o Barema en aantal jaren anciënniteit op 1 januari 2015 of op datum in dienst. Qua verloning volgen we de barema's van de stad Antwerpen. Die zijn iets hoger dan die van PC 329.01.

Welzijn

Voor ons welzijnsbeleid doen we een beroep op de Gemeenschappelijke Preventiedienst van de stad Antwerpen. Samen tekenden we een globaal welzijnsplan uit. Dat evalueren we jaarlijks en waar nodig sturen we bij. In 2015 werd extra werkruimte gecreëerd in onze opslagruimte. Die werd zo aangenaam mogelijk ingericht.

Behalve de maaltijdcheques en (maximaal) drie extra vakantiedagen, kiezen we voor 'gezonde' extralegale voordelen: een sociaal abonnement voor het openbaar vervoer, fietsvergoedingen en gratis fruit. De coördinator heeft een dienst-gsm met abonnement.

Ons personeel bestaat uit kenniswerkers. Die hebben allemaal een ergonomisch aangepast bureau en degelijke laptops met een dockingstation en een extern beeldscherm. In 2015 werden alle pc's gestandaardiseerd op Windows 8 en MS Office 2013. Omdat David Coppoolse veel grafisch werk verricht, kochten we een tweejarig abonnement op Adobe Creative Cloud aan non-profit tarief.

Voor het personeelsbeleid volgt Eva Wuyts regelmatig gespecialiseerde opleidingen bij Sociare of VIVO. Toch blijft het een uitdaging om binnen een kleine organisatie een kwaliteitsvol personeelsbeleid uit te bouwen.

We stimuleren het personeel om zich permanent bij te scholen. In 2015 namen onze medewerkers deel aan de volgende info- en vormingsmomenten:

Medewerker	Vorming en infomomenten	Organisator
Eva Wuyts	Traject Mediacoach	LINC, LOCUS en UCCL
	Social Media, hoe te beginnen?	Vakblad Fondsenwerving
	Armoede voor cultuuraanbieders	Netwerk tegen armoede
	Collegagroep Verhuizen	FARO / Vlaamse Erfgoedbibliotheek
	Traject rond Leiderschap	FARO
	Loonnorm	Sociare
	Workshop Erfgoed en Dementie	FARO
	Congres	LIBER
	Studiedag 'Het is niet al goud wat blinkt'	FARO
	Groot Onderhoud	CJSM en ACCE
	Conferentie 'Informatie aan Zee'	VVBAD

<i>Medewerker</i>	<i>Vorming en infomomenten</i>	<i>Organisator</i>
David Coppoolse	Conferentie 'Informatie aan Zee'	VVBAD
	Congres 'Digital Humanities Benelux'	Universiteit Antwerpen
	Workshop 'Exporteren van metadata'	Anet (Universiteitsbibliotheek Antwerpen)
	Vorming 'Open platformen'	FARO
	Vorming 'Augmented reality en erfgoedbeacons'	FARO
	Studiedag Collectiewaardering	FARO
Susanna De Schepper	Anet Gebruikersdag	Universiteitsbibliotheek Antwerpen
	Studiedag 'Het vak van conservator van een afdeling met kostbare werken'	Koninklijke Bibliotheek van België
	Workshop 'STCN en SPARQL'	Koninklijke Bibliotheek (Nederland)
	Jaardag	Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis
	Congres 'Digital Humanities Benelux'	Universiteit Antwerpen
	Summerschool 'Incunables'	Biblissima/Médiathèque Orléans
	Workshop 'Significance'	FARO
	Workshop 'MEI (Material Evidence in Incunabula)'	CERL / Universiteit Antwerpen
	Seminarie 'Library History: Why? What? How?'	CERL / Universiteit Antwerpen
Sam Capiou	Conferentie 'Informatie aan Zee'	VVBAD
Maartje De Wilde	Congres 'What do we lose when we lose a library?'	KU Leuven

Het beleid rond erfgoedbibliotheken is vrij recent en nog volop in ontwikkeling. De Vlaamse Erfgoedbibliotheek speelt als experimenteel samenwerkingsverband hierin een grote rol. Zowel de vzw als het decreet werden in 2015 onder de loep gehouden.

Conceptnota Cultureel Erfgoed

2015 was een jaar van bezinning en reflectie. In maart kreeg de Vlaamse Erfgoedbibliotheek de opdracht van het departement Cultuur van de Vlaamse overheid om namens de deelsector van erfgoedbibliotheken te antwoorden op vijf vragen over de toekomst van het cultureel-erfgoedbeleid. Het antwoord kwam tot stand op basis van:

- Onderzoek (o.a. De wet van de remmende achterstand)
- Beleidsdocumenten die de vzw in het verleden heeft opgesteld (o.a. Erfgoedbibliotheken in actie)
- Documenten waaraan de vzw heeft meegewerkt (o.a. memorandi van het Cultureel-erfgoedoverleg en het BoekenOverleg)
- Een rondvraag bij de acht erkende erfgoedbibliotheken
- Een brainstorm op 14 april met de bestuursleden en het personeel van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, onder leiding van consultant Iris Steen
- Gesprekken met onze FARO-velddintermediar, Jeroen Walterus

Deze tekst werd eerst nog voorgelegd aan de acht erkende erfgoedbibliotheken. In het antwoord pleit de Vlaamse Erfgoedbibliotheek voor:

- Een Vlaams collectiebeleid, op basis van een veldkaart en een schaderegister, gekoppeld aan een waarderingskader
- Een performante infrastructuur voor digitale en fysieke collecties
- Ondersteuning van erfgoedbibliotheken zodat zij hun basistaken kunnen vervullen en hun collecties en expertise kunnen inzetten op het internationale toneel
- Een duidelijk mandaat en passende financiering van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek
- Betaalbaar, voldoende opgeleid personeel

Ook in het verdere Conceptnota-traject werkten bestuursleden en personeel van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek actief mee door deelname aan het sectormoment op 28 april en het Groot Onderhoud op 26 november. Eva Wuyts, An Renard (Consciencebibliotheek) en Hendrik Defoort (Universiteitsbibliotheek Gent) namen voor de erfgoedbibliotheken ook deel aan een of meerdere focusgroepen.

- *De deelsector van erfgoedbibliotheken. Input voor de conceptnota cultureel erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid.* Antwerpen: Vlaamse Erfgoedbibliotheek, 2015.
vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/node/3678

Intern denktraject

Het samenwerkingsverband Vlaamse Erfgoedbibliotheek is opgezet als een experiment. Na zeven werkingsjaren vonden we het nodig om eens stil te staan bij onze werking en deze waar nodig bij te sturen. Daarom zijn we in het najaar gestart met een intern denktraject waarin we ons lieten begeleiden door Jeroen Walterus en Jacqueline Van Leeuwen van FARO. Eerst vroegen we alle partnerbibliotheeken om alle initiatieven van de organisatie te scoren op relevantie (voor de eigen organisatie en voor de sector) en op waardering (van de aanpak en van het resultaat). Daarna interviewde het dagelijks bestuur alle directeurs van de zes partnerbibliotheeken apart op basis van een vaste vragenlijst. De resultaten van de schriftelijke en mondelinge bevraging werden teruggekoppeld op een speciale denkdag in november. Daarna volgden verdere discussies en een prioriteringsoefening.

De eerste conclusies werden in december ook overgemaakt aan de administratie op een overleg met Marina Laureys en Marc Bastyns. De belangrijkste vaststelling is dat de vzw momenteel naar gelang haar middelen te veel initiatieven op te veel verschillende domeinen coördineert waardoor versnippering dreigt en het profiel van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek onduidelijk is.

In 2016 zetten we dit traject voort door verdere bespreking van de conclusies op de bestuursvergaderingen en de aanstelling van een consultant die met ons gaat werken rond ons besluitvormingsproces. Zo hopen we tegen begin 2017 een duidelijk antwoord te vinden op drie fundamentele vragen: welke activiteiten moeten we ontplooiën, voor wie en op welke manier.

DIVERSITEIT EN DUURZAAMHEID

→ 8 – Maatschappelijke en culturele diversiteit

→ 9 – Duurzaamheid

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een samenwerkingsverband van heel uiteenlopende instellingen en heeft de zorg voor erfgoed als missie. Diversiteit en duurzaamheid dragen we vanzelfsprekend hoog in het vaandel.

We proberen diversiteit en duurzaamheid te verweven in al onze activiteiten. Enkele voorbeelden:

- We hebben aandacht voor een maatschappelijk en cultureel diverse samenstelling van het personeelsbestand en de bestuursorganen. Vacatureteksten worden genderneutraal geformuleerd en moedigen elke m/v/x aan te solliciteren, ongeacht geslacht, afkomst of functiebeperking. Dit beleid weerspiegelt zich in een divers samengestelde ploeg van betaalde en vrijwillige medewerkers.
- Om onze website ook voor mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking toegankelijk te maken, passen we de principes van de *Web Content Accessibility Guidelines* toe.
- We investeerden in hulpmiddelen zodat een stagiaire met een fysieke handicap op ons kantoor kon werken.
- We integreren diversiteit waar mogelijk in onze publieksprojecten. Zo is diversiteit een formeel toetsingscriterium voor de opname van werken in Flandrica.be. In de online erfgoedbibliotheek zijn bijvoorbeeld een koran, een werk over de Hindoecultuur en een vroege Vlaamse humoroman te vinden.
- Eva Wuyts volgde de tweedaagse armoedevorming voor cultuuraanbieders van het Netwerk tegen Armoede en een denkdag van Stichting Lezen over leesbevordering. Op basis van deze vorming en gesprekken met de docenten concludeerde ze dat het aanbod van erfgoedbibliotheek niet op maat is van de doelgroep.
- Eva nam ook deel aan de workshop over Erfgoed en Dementie van FARO.
- We zijn geabonneerd op de nieuwsbrieven van organisaties zoals Netwerk tegen Armoede en Demos.
- Samen met onze gastinstelling, de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience, nemen we deel aan de WerKlimaat-acties van de stad Antwerpen.
- Onze organisatiewebsite en onze samenwerkingsplatformen zetten we in om kennis te delen én te borgen.
- Via de toolbox 'Vele kleintjes' stellen we de kennis en ervaringen van het crowdfundingproject Boekensteun op duurzame wijze veilig. We zorgden voor illustraties die culturele diversiteit uitstralen.
- Via projecten als Cometa, UPLA en het onderzoek naar de deponering van digitale publicaties stimuleren we de duurzame omgang met cultureel erfgoed, zowel fysiek als digitaal.

MET DANK AAN

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een samenwerkingsverband. We kunnen onze initiatieven alleen maar realiseren dankzij de inzet van onze partnerbibliotheken en de medewerking van andere organisaties.

De medewerkers van onze partnerbibliotheken

An, Steven, Ellen, Dirk, Marcel, Natasja, Mieke, Leni, Dorrit, Koen, Denise, Peter en Wim van de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen

Trudi, Tom, Veronique, Jan, Jef en Greet van de Universiteitsbibliotheek Antwerpen, en Veerle, August en Erna van de bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap

Leen, Ludo, Koen, Valerie en Hilde van de Openbare Bibliotheek Brugge

Sylvia, Hendrik, Serafien, Regine en Veerle van de Universiteitsbibliotheek Gent

Martine, Marleen, Karel, Saskia en Linda van de Provinciale Bibliotheek Limburg in Hasselt

Hilde, Veronique, Garrelt, An en Diederik van de Universiteitsbibliotheek Leuven (Centrale Bibliotheek en Maurits Sabbebibliotheek)

en vele anderen.

Onze projectpartners

ADV.N. Archief, Documentatie en Onderzoekscentrum voor het Vlaams-nationalisme

Algemeen Rijksarchief / CEGESOMA Studiecentrum Oorlog en Maatschappij

Amsab. Instituut voor sociale geschiedenis

AMVB. Archief en Museum voor het Vlaams Leven te Brussel

Archief- en Documentatiecentrum voor het Vlaams-nationalisme (ADV.N)

Anet, Universiteitsbibliotheek Antwerpen

Bibnet

Bureau Metamorfoze (Nederland)

Centrum voor Stads geschiedenis, Universiteit Antwerpen

Consortium of European Research Libraries (CERL)

Cultuurmanagement, Universiteit Antwerpen

CVAa. Centrum Vlaamse Architectuurarchieven

FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed

Heemkunde Vlaanderen

Illuminare, KU Leuven

In Flanders Fields Museum

Informatie- en Bibliotheekwetenschap, Universiteit Antwerpen

KADOC. Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving

KANTL. Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde

Koning Boudewijnstichting

Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen

Koninklijke Bibliotheek van België

Koninklijke Bibliotheek. Nationale bibliotheek van Nederland

Letterenhuis

Liberaal Archief

LIBIS, KU Leuven

LINC

LOCUS

Meermann0. Huis van het boek (Nederland)

Memorial Museum Passchendaele 1917
Meta4Books
Musea en Erfgoed, Stad Antwerpen
Museum Plantin-Moretus
Museum voor Edelsmeedkunst, Juwelen en Diamant
Nederlandse Taalunie
Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen (Duitsland)
Openbare Bibliotheek Kortrijk
PACKED. Expertisecentrum digitaal erfgoed
Plantentuin Meise
Provinciale Bibliotheek Tolhuis
Stadsarchief Gent
Stadsarchief Lier
Stadsarchief Oudenaarde
Stadsarchief Turnhout
Stichting Lezen Iedereen Leest
VIAA. Vlaams Instituut voor Archivering
Vlaams Fonds voor de Letteren
Vlaamse Auteursvereniging
Vlaamse Nieuwsmedia
Vlaamse Uitgeversvereniging
VVBAD. Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek, Archief en Documentatie

Klankbordgroep UPLA

Pierre Delsaerd, voorzitter	Universiteit Antwerpen
Leen Breyne	FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
Gerrit de Bruin	Nationaal Archief (Nederland)
Marijn de Valk	Boekrestauratie De Valk (Nederland)
Guy De Witte	De Zilveren Passer
Serafien Hulpiaw	Universiteitsbibliotheek Gent
Griet Kockelkoren	FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed
Imke Neels	Koninklijke Bibliotheek (Nederland)
Hilde Schalkx	Hoogduin Restauratoren (Nederland)
Ellen Storms	Voorheen Universiteitsbibliotheek Antwerpen
Dorrit Van Camp	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Ludo Vandamme	Openbare Bibliotheek Brugge
Marleen Vandenreyt	Provinciale Bibliotheek Limburg
Elke Van Herck	Dienst Collectiebeleid/Behoud en Beheer van de Musea, Stad Antwerpen
Lieve Watteeuw	Illuminare, KU Leuven
Sam Capiaw	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Eva Wuyts	Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Stuurgroep Abraham

An Renard, voorzitter	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Jan Corthouts	Universiteitsbibliotheek Antwerpen
Hendrik Defoort	Universiteitsbibliotheek Gent
Luc Lievyns	AMSAB. Instituut voor sociale geschiedenis
Dirk Luyten	CEGESOMA. Studie- en Documentatiecentrum Oorlog en Hedendaagse Maatschappij
Liesbeth Thiers	Bibnet
Marcel Van den Heuvel	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Jan Van Impe	Universiteitsbibliotheek KU Leuven

Brecht Declercq	VIAA. Vlaams Instituut voor Archivering
Susanna De Schepper	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
David Coppoolse	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Eva Wuyts	Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Stuurgroep Flandrica.be

Mel Collier, voorzitter	Universiteitsbibliotheek KU Leuven
Sam Alloing	LIBIS, KU Leuven
Jan Corthouts	Universiteitsbibliotheek Antwerpen
Ariane Van de Vyver	Universiteitsbibliotheek Gent
Veronique Verspeurt	Universiteitsbibliotheek KU Leuven
David Coppoolse	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Eva Wuyts	Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Stuurgroep STCV

Ludo Vandamme, voorzitter	Openbare Bibliotheek Brugge
Diederik Lanoye	Universiteitsbibliotheek KU Leuven
Goran Proot	Bibliothèque Mazarine, Parijs
Kristof Selleslach	Museum Plantin-Moretus
Claude Sorgeloos	Koninklijke Bibliotheek van België
Jef Tegenbos	Universiteitsbibliotheek Antwerpen
Alexandre Vanautgaerden	Bibliothèque de Genève
Steven Van Impe	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Stijn Van Rossem	Vlaamse Werkgroep Boekgeschiedenis
David Coppoolse	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Susanna De Schepper	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Eva Wuyts	Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Stuurgroep Deponering van digitale publicaties uit Vlaanderen

An Renard, voorzitter	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Jan Braeckman	Bibnet
Debbie Esmans	VIAA
Carolien Coenen	Departement CJSM
Hilde Van Kiel	Universiteit Leuven
Sara Lammens	Koninklijke Bibliotheek van België
Sophie Vandepontseele	Koninklijke Bibliotheek van België
Dries Moreels	Universiteit Gent
Tine Philips	Meta4books
Geert Vandenbossche	VUV
Evi Werkers	VUV
Sam Capiou	Vlaamse Erfgoedbibliotheek
Eva Wuyts, voorzitter	Vlaamse Erfgoedbibliotheek

Bestuur van het Fonds Vlaamse Erfgoedbibliotheek - Koning Boudewijnstichting

Sylvia Van Peteghem, voorzitter	Universiteitsbibliotheek Gent
Dominique Allard	Koning Boudewijnstichting
Anne De Breuck	Koning Boudewijnstichting
An Renard	Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience
Rik Van Cauwelaert	Journalist

BIJLAGE

DOELSTELLINGEN 2013-2018

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek schreef in 2012 een ambitieus beleidsplan. De doelstellingen die we realiseren met middelen van de Vlaamse Gemeenschap zijn vastgelegd in een beheersovereenkomst. Deze documenten kunt u raadplegen via onze website.

→ vlaamse-erfgoedbibliotheek.be/beleidsdocumenten

In de periode 2013-2018 verbinden wij ons ertoe om ten minste deze doelen te realiseren:

1 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is aangestuurd als een competente, efficiënte en experimentele netwerkorganisatie die werkt op een kwaliteitsvolle en transparante manier.

1.1 – Goed bestuur

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de principes van goed bestuur gerespecteerd via regelmatige bestuursvergaderingen, de opmaak van kwaliteitsvolle beleidsdocumenten en een transparante boekhouding die door een extern accountant is gecontroleerd.

1.2 – Personeel en welzijn

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft een correct personeels- en welzijnsbeleid gevoerd.

2 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is opgetreden als aanspreekpunt voor de erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel.

2.1 – Sectorvertegenwoordiging

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft geparticipeerd aan relevante fora in binnen- en buitenland en heeft er de noden en behoeften van erfgoedbibliotheeken op de agenda geplaatst.

2.2 – Sectoroverleg

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft, in samenwerking met de VVBAD, de sector regelmatig samengebracht op het Overlegplatform Erfgoedbibliotheeken Vlaanderen.

2.3 – Sectorinformatie

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel geïnformeerd over relevante actuele ontwikkelingen en informatie uit de erfgoed- en bibliotheeksectoren.

3 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de afstemming gecoördineerd van het collectiebeleid, in het bijzonder voor Flandrica, van de partnerbibliotheeken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

3.1 – Expertise collectiebeleid

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de werking gecoördineerd en ondersteund van een collegagroep die expertise ontwikkelt en verspreidt rond collectiebeleid. Deze collegagroep heeft in samenwerking met FARO gezorgd voor de realisatie van collectiebeleidsplannen voor de partnerbibliotheeken van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek.

3.2 – Afstemming collectiebeleid

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft instrumenten ontwikkeld en verspreid voor het in kaart brengen en afstemmen van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheeken.

4 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft expertise verzameld en verspreid over de bewaring van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek.

4.1 – Expertise bewaring

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de werking gecoördineerd en ondersteund van een collegagroep die expertise ontwikkelt en verspreidt rond preserving en conservering.

4.2 – Instrumenten bewaring

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft instrumenten ontwikkeld en verspreid voor het in kaart brengen van schadebeelden bij cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek, waaronder een registratiemodel, een vorming en een publicatie.

4.3 – Vorming bewaring

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft het diverse vormingsaanbod in Vlaanderen, zowel universitair als niet-universitair, rond de bewaring van cultureel-erfgoedcollecties actief opgevolgd en geprobeerd om dit af te stemmen op de noden van erfgoedbibliotheek.

5 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft expertise ontwikkeld en verspreid over de digitalisering en duurzame digitale bewaring van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek.

5.1 – Expertise digitalisering

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de werking gecoördineerd en ondersteund van een collegagroep die expertise ontwikkelt en verspreidt rond digitalisering. Deze collegagroep heeft gezorgd voor een handleiding voor het digitaliseren van erfgoedbibliotheekcollecties.

5.2 – Instrumenten digitalisering

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft Flandrica.be verder uitgebouwd via samenwerkingsprojecten en heeft zo de professionele digitalisering van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek gestimuleerd.

5.3 – Duurzame digitale toegankelijkheid

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft meegewerkt aan initiatieven van derden met het oog op de realisering van duurzame digitale toegankelijkheid van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek.

6 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft expertise ontwikkeld en verspreid over de bibliografische ontsluiting van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheek.

6.1 – Expertise ontsluiting

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de werking gecoördineerd en ondersteund van collegagroepen rond bibliografische ontsluiting.

6.2 – Instrumenten ontsluiting

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft deze beleidsperiode prioritair ingezet op het voortzetten van de bibliografische ontsluiting van oude Vlaamse drukken in de STCV-databank, het up-to-date houden van de Abrahamdatabank met bibliografische beschrijvingen van Belgische kranten (1830-1950) en het beter bekend maken van deze databanken bij een divers publiek.

7 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft expertise ontwikkeld en verspreid over de culturele ontsluiting van cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheeken.

7.1 – Expertise publiekswerking

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de werking gecoördineerd en ondersteund van een collegagroep publiekswerking en communicatie.

7.2 – Instrumenten publiekswerking

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft Flandrica.be verder ontwikkeld als levendig webportaal voor de cultureel-erfgoedcollecties van erfgoedbibliotheeken dat kan worden ingezet voor recreatieve, culturele en educatieve doeleinden.

8 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft binnen de eigen organisatie een beleid geconcretiseerd op het vlak van maatschappelijke en culturele diversiteit.

8.1 – Diverse organisatie

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft bijzondere aandacht gehad voor een maatschappelijk en cultureel diverse samenstelling van het personeelsbestand en van de bestuursorganen.

8.2 – Sensibilisering diversiteit

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft de erfgoedbibliotheeken in Vlaanderen en Brussel gesensibiliseerd voor en geïnformeerd over maatschappelijke en culturele diversiteit.

8.3 – Armoedebestrijding

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft haar partnerbibliotheeken gestimuleerd om proactief vorm te geven aan acties die vervat zitten in het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding en die betrekking hebben op hun doelstellingen.

8.4 – Toegankelijkheid

Om de website van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek ook voor mensen met een visuele, auditieve of motorische beperking toegankelijk te maken, zijn de principes van de *Web Content Accessibility Guideline* toegepast.

9 De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft een beleid op het vlak van duurzaamheid binnen de eigen organisatie geconcretiseerd.

9.1 – Ecologie

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft in haar werking een ecologisch bewustzijn ingebouwd. Dit omvat een constante aandacht voor de ecologische impact van de werking.

9.2 – Kennisborging

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft met behulp van de organisatiewebsite en het samenwerkingsplatform Atrium een duurzame werking uitgebouwd, met kennisborging naast kennisdeling.

9.3 – Duurzaamheid

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek heeft een duurzame omgang gehad met cultureel erfgoed, zowel in fysieke als in digitale vorm. De organisatie had hierbij oog voor het duurzame karakter van zowel de beschrijving, de archivering, de ontsluiting als de uitwisseling van cultureel-erfgoedcollecties. Voor wat betreft de digitale collecties volgde de organisatie de aanbevelingen van CEST (de Cultureel ErfgoedStandaarden Toolbox), documenteerde hierin haar processen en zorgde voor een actualisering van de Toolbox voor wat betreft bibliotheekspecifieke informatie.

COLOFON

Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw

✉ Hendrik Conscienceplein 4, 2000 Antwerpen
🏠 Leeuw van Vlaanderenstraat 1, 2000 Antwerpen
☎ +32 (3) 338 87 92
📠 +32 (3) 338 87 75
✉ info@vlaamse-erfgoedbibliotheek.be
🌐 www.vlaamse-erfgoedbibliotheek.be

Antwerpen 2016
D/2016/12377/1
I.0b – 2016-30-31

Redactie: Eva Wuyts
Vormgeving: David Coppoolse
Met bijdragen van Sam Capiou, David Coppoolse, Susanna De Schepper, Maartje De Wilde en Eva Wuyts

Fotoverantwoording

Alle foto's zijn gemaakt door medewerkers van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek, behalve die op de voorpagina: VIAA/Paul Corthouts.

Licentie

Verspreiding toegestaan onder de licentie *Creative Commons Naamsvermelding – NietCommercieel – GeenAfgeleideWerken (BY-NC-ND) 2.0 België* (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.0/be/deed.nl>).

